

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ВІВТОРОК, 8 БЕРЕЗНЯ 2016 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№45 (5665)

Зі святом Весни!

Фото з сайту eiporderelcosumeros.org

У НОМЕРІ

УРЯД. Жінки, які ухвалюють важливі рішення

ЕКС-ПРЕЗИДЕНТ ПАРЄ АНН БРАССЕР: «Жінки в політиці повинні витримувати справжні битви проти сексизму»

ПРОШУ СЛОВА! Кларі — ні, восьмоберезню — ?

ДУМКИ З ПРИВОДУ. Як сучасне суспільство сприймає представниць слабкої статі у війську

ОСОБИСТІТЬ. Ксенія Ляпіна розкрила таємницю головної родзинки свого життя

2 **СОЦМЕРЕЖІ.** Письменник Андрій Кокотюха вирішив відійти від шаблонів і запропонував новий підхід до жіночого свята

3 **НА КІНЧИКУ ПЕРА.** У поезії чернігівської журналістки Людмили Пархоменко трохи чаклунства і багато душі

3 **МУЖНІСТЬ.** Постраждавши під час Революції гідності, волонтерка Ольга Галушко з Черкащини не пасує перед новими випробуваннями

4 **БЛІЦ-ПОГЛЯД.** Напередодні свята «УК» звернувся до відомих представників галузі культури з трьома запитаннями

6

8

9

11

48201030800154

Керівні посади для жінок, на відміну від чоловіків, є зазвичай не стільки кар'єрним трампліном, скільки реальною змогою довести сильній половині людства гендерну рівність. Хоч як пафосно це звучить на перший погляд. Навіть посади міністра, його заступників або очільників важливих державних структур стануть набагато демократичнішими, якщо хочете — людянішими, коли їх обіймає представниця прекрасної статі. Хоча ми й не в змозі охопити всіх жінок, які впливають на важливі для країни рішення, вплив деяких з них доволі відчутний у повсякденному житті суспільства.

З ВЕСНОЮ!

Жінки, які ухвалюють важливі рішення

Наталія ЯРЕСЬКО, міністр фінансів

Затверджена на посаді Верховною Радою 2 грудня 2014 року. Перед цим була одним із співзасновників і головним виконавчим директором Horizon Capital, фонду прямого інвестування з понад 600 мільйонами доларів активів під управлінням. Працювала на різних посадах у Державному департаменті США у Вашингтоні, виконувала обов'язки голови економічного відділу Посольства США в Україні. Має ступінь бакалавра в галузі комерційної діяльності в Університеті Де Поля (Чикаго, США) і ступінь магістра в галузі державної політики в Гарвардському інституті державного управління ім. Джона Ф. Кеннеді (Кембридж, США).

«Ми всі хочемо якнайшвидше побачити економічне зростання і прискорення надходження інвестицій в Україні. Саме справедлива податкова реформа й збалансований бюджет є найкращою базою для розвитку економіки. Нині серйозна проблема — вкрай неефективне використання бюджетних коштів. Тому ми пропонуємо багато структурних реформ, що допоможуть значно підвищити ефективність їх використання і знизити видатки».

Ганна ОНИЩЕНКО, Міністр Кабінету Міністрів

На цій посаді перебуває з 2 грудня 2014 року. Закін

чила Київський національний університет ім. Т. Шевченка за фахом «Правознавство», кваліфікація магістр права. Кандидат юридичних наук. З травня 2004 року працювала юристконсультом Київської філії ТОВ «Юридична фірма «А-Лекс». З серпня 2009 року керувала відділом корпоративного управління ТОВ «Адвокатська компанія «МЛГруп», а з листопада 2013-го була провідним юристконсультом претензійно-позовного відділу департаменту юридичного забезпечення ПАТ «Укрнафта». З травня 2014-го — голова Державної реєстраційної служби.

«Ніколи не була прихильницею яскраво вираженого гендерного руху і за права жінок особливо не боролася, тому що в мене ніколи не було проблем із забезпеченням моїх прав. Я завжди працювала в чоловічому колективі, і сказати, що відчувала перешкоди у просуванні, у професійному зростанні через те, що жінка, було б неправдою. Жінка або розуміє і робить так, що її поважають, або ні — і тоді все дуже сумно».

Інна СОВСУН, перший заступник міністра освіти і науки

У 2005 році отримала ступінь бакалавра політології в НаУКМА. Магістерську програму продовжила з того самого напрямку та отримала диплом магістра політології у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У 2006-2007 рр. навчалася в Лундському університеті (Королівство Швеція), де отримала звання магістра з європейської політики. Володіє англійською та французькою мовами. На посаду призначена 3 березня 2014 року.

«Міф, який побутує в Україні, мовляв, талант сам прорветься, — шкідливий для суспільного усвідомлення того, що нам треба робити з освітою. Я б дуже хотіла, щоб цей і багато інших міфів про нашу освіту розвіялися».

Наталія СЕВОСТЬЯНОВА, перший заступник міністра юстиції

На цій посаді працює з 14 січня минулого року. До цього призначення була Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини. 2008-го року закінчила Одеську національну юридичну академію за фахом «Правознавство». За три роки закінчила аспірантуру цього вишу, здобувши науковий ступінь кандидата юридичних наук.

«Міністерство юстиції, яке є міністерством справедливості, насправді повинно стати майданчиком, де ми об'єднаємо всіх правозахисників».

Екатерина ЗГУЛАДЗЕ, перший заступник міністра внутрішніх справ

На посаду призначена у грудні 2014 року. Навчалася в американській школі в штаті Оклахома. Продовжила навчання в Тбіліському державному університеті на факультеті міжнародної журналістики. Після закінчення працювала перекладачем у міжнародних організаціях. У 2004—2005 роках працювала в грузинському відділенні американського

урядового агентства Millennium Challenge Corporation. У 2005—2012 роках обіймала посади заступника міністра і першого заступника міністра внутрішніх справ Грузії.

«У Грузії реформи йшли зверху. Це іноді полегшує процес ухвалення рішень, але не робить простішою імплементацію реформ. А у вас вони йдуть знизу. Цей запит не завжди усвідомлений, не завжди населення чітко знає, чого хоче. Проте воно завжди чітко знає, чого не хоче. Крім того, люди відкриті до різних варіантів, і ця відкритість дуже полегшує реформи. Крім того, у вас набагато демократичніший політичний процес».

Ганна ВРОНСЬКА, в.о. міністра екології та природних ресурсів

На цю посаду призначена у лютому цього року. 1996 року закінчила Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка, факультет міжнародного права. Навчалася в юридичній школі Case Western Reserve University, Клівленд, штат Огайо, США.

«За Угодою про асоціацію ми повинні імплементувати дуже багато актів Європейського Союзу у галузі охорони довкілля. І основна робота триває за вісьмома напрямками, серед них і якість атмосферного повітря. Найбільші забруднювачі повітря нині — це підприємства, що виробляють енергію. Ці підприємства, щоб мати кошти на модернізацію, повинні або змінювати тарифи, або приймати державну підтримку. Тому в державі має бути узгоджено і екологічну, й енергетичну політику. Не можна вирішувати енергетичні питання за рахунок довкілля».

Наталія МИКОЛЬСЬКА, заступник міністра економічного розвитку і торгівлі — Торговий представник України

Закінчила Львівський національний університет ім. І. Франка 2001 року за фахом «Правознавство». За рік — Euro-Kolleg Hamburg, ФРН, магістр європейських студій (право і політика). Працювала в кількох відомих вітчизняних юридичних фірмах. Автор понад 70 статей і коментарів, опублікованих в Україні та за кордоном. Має унікальний досвід представництва інтересів бізнесу в рамках процедури врегулювання спорів СОТ. Бере активну участь у розробленні та вдосконаленні законодавства, зокрема узгодження його з міжнародними зобов'язаннями України.

«Взагалі я вірю, що вже невдовзі Україна посяде гідне місце в списку топ-країн, які експортуватимуть не лише сировину, а й продукти харчування, високотехнологічну індустриальну продукцію. А вже ми маємо освічені й висококваліфіковані кадри, працелюбних людей і прекрасне географічне розташування».

Оксана РЕЙТЕР, заступник міністра інфраструктури з питань європейської інтеграції

На цій посаді працює з серпня 2014 року. 1996 року

закінчила Ізмаїльський державний педагогічний інститут за фахом «іноземні мови», а 2000-го — Київський національний університет імені Т. Шевченка за фахом «правознавство». Працювала на керівних посадах у кількох міністерствах і відомствах.

«Безпека на транспорті — пріоритет для нашого міністерства. Ми розробили, а Кабінет Міністрів затвердив плани імплементації європейських директив у сфері безпеки на автомобільному транспорті. Міністерство постійно спілкується з громадськістю, аналізує досвід інших країн, залучає кваліфікованих експертів. Наша головна мета — створити таку систему, яка дасть змогу знизити рівень аварійності на дорогах України і не буде тягарем для перевізників».

Хатія ДЕКАНОЇДЗЕ, голова Національної поліції

На цій посаді працює з 5 листопада минулого року. 1999-го закінчила Тбіліський державний університет зі ступенем у галузі міжнародних відносин. Працювала в різних державних установах Грузії з 1999 року. Була першим ректором Академії поліції Міністерства внутрішніх справ Грузії, директором Національного центру експертизи, міністром освіти і науки.

«Мій принцип — щоб Національна поліція, як і я, була абсолютно окремо від політики. Ми робимо реформу, ми на перехідному періоді. Є проблеми, які потрібно долати. У цьому нічого особливого немає. Мало сплю, багато працюю. Але хто сказав, що буде легко?»

Посол рівненської громади в Європі

Інна ОМЕЛЯНЧУК, «Урядовий кур'єр»

САМОВРЯДУВАННЯ. З 2008 року представниця Рівненщини Світлана Богатирчук-Кривко входить до складу делегації України в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи. І хоч за цей час змінилося три президенти конгресу, проте позиція Світлани Богатирчук-Кривко в обстоюванні реальних, а не бутафорних повноважень місцевого самоврядування, регіональної демократії залишалася незмінною. А вже саме за такими принципами живе і розвивається Європа.

Здавалося б, у результаті реформи з децентралізації українські міста отримали додатковий ресурс для вирішення нагальних питань, але, на жаль, дійсність виявилася іншою. Світлана Богатирчук-Кривко розповіла «УК», що торік у грудні уряд вніс зміни до постанови Кабміну № 615, відповідно до яких по спецдоз-

воли на розроблення надр потрібно звертатися до Держслужби з геології та надр, а вже вона — до органів місцевого самоврядування. І якщо область упродовж місяця не дає відповіді, то це вважається мовчазною згодою. «Тобто з одного боку, ми на повний голос заявляємо про децентралізацію, з іншого — жорстко централізуємо процеси», — обурюється політик.

Вона наводить недавній приклад із життя Рівненщини, де виникла така колізія. Держпідприємство «Укрбурштин» і кілька приватних фірм звернулися до обласної ради по дозвіл на розвідку родовищ бурштину на території Сарненського й Березнівського районів. Просили немало: десятки тисяч гектарів. При цьому до сільських рад, на території яких розташовано ці землі, ніхто не звертався. Саме Світлана Богатирчук-Кривко заявила на президії облради, що це порушення прав органів місцевого самоврядування.

Бо ці землі — не обласна комунальна власність, а спільна власність територіальних громад області! І якщо хочемо жити в європейській державі, то повинні апелювати й до термінових змін у згаданій постанові Кабміну. А вже зрозуміло, що за місяць такі важливі питання не вивчити, і тут, окрім місцевих депутатів, мають сказати своє слово екологи та лісівники.

Крім того, на думку Світлани Богатирчук-Кривко, нині вкрай необхідно ухвалити закон про видобуток і реалізацію бурштину, який «заклукав» у кабінетах Верховної Ради і на який дуже чекають територіальні громади Рівненщини. «Люди хочуть легально видобувати бурштин, сплачувати податки до бюджетів, за які розвиватиметься Полісся, а не Китай чи Польща», — наголошує політик. Тому позачергова сесія облради, депутатом якої є Світлана Богатирчук-Кривко, вирішила відмовити всім претендентам на бурштинові надра, поки своєї

роботи не зробить Київ. «Насправді центральна влада вже не встигає за процесами, які відбуваються на місцях, а встигати потрібно! Бо хіба державі не потрібні надходження до її скарбниці?» — наголошує вона. Її скарбниці? — наголошує вона. Пані Світлана переконала, що мудрі політичні рішення можуть формуватися лише за участі жінок. Своєю чергою Конгрес місцевих і регіональних влад рекомендував урядом країни членів РЄ формувати національні делегації за принципом 30-відсоткового представництва жінок у їхньому складі. Оскільки, згідно з висновками ЮНЕСКО, саме таке співвідношення може забезпечити вироблення оптимальних рішень. «Якщо чоловіки голосують розумом і гаманцем, керуючись у прийнятті рішень насамперед розвитком власного бізнесу, то жінки — душею і серцем, замислюючись над тим, що це дасть родині та дітям», — вважає вона.

До речі, в Україні також ухвалили зміни до законодавства, відповідно

Така вона, Світлана Богатирчук-Кривко, коли представляє Рівненщину в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи у Страсбурзі

до яких у партійних списках на місцевих виборах мало бути 30% жінок. «Шкода, що не всі українські партії цієї вимоги дотрималися, а ось в Раді Європи жартують, що в скандинавських країнах уже треба запровадити подібні квоти для депутатів-чоловіків, бо там дуже активно і на всіх рівнях керує жіноцтво!» — жартує представниця Рівненщини у Європі.

З ВЕСНОЮ!

Екс-президент ПАРЄ Анн Брассер: «Жінки в політиці повинні витримувати справжні битви проти сексизму»

Для мене особисто Анн Брассер, колишня очільниця Парламентської асамблеї Ради Європи, яку мені випала честь знати особисто, є взірцем європейського політика: ерудована, досвідчена, завжди готова до дискусії, наділена неабиякими дипломатичними здібностями, жорстка і вимоглива, коли йдеться про обстоювання загальнолюдських і європейських цінностей. Вона улюблениця журналістів, бо ніколи не ховається від спілкування з ними. Перебуваючи на посаді президента ПАРЄ, вона запровадила практику неформальних зустрічей з журналістами. Ми з колегами знали, що зранку в останній день сесії ПАРЄ у кабінеті Анн Брассер на нас чекають свіжі круасани, гаряча кáva і відверта розмова, під час якої президент асамблеї відповість на всі, навіть незручні наші запитання. За професійні якості Анн Брассер поважають не лише колеги по ліберальній партії, а й політичні опоненти. Вона ніколи не демонструє своїх антипатій відкрито і глибоко переконана, що найскладніші політичні питання можна вирішити через переговори і діалог. Напередодні Міжнародного жіночого дня Анн БРАССЕР люб'язно погодилася відповісти на запитання «УК».

Гендерна дискримінація через інтернет

УК Пані Брассер, сьогодні ви активно займаєтесь кампанією Ради Європи проти мови ненависті онлайн, зокрема щодо жінок. Чому це питання вийшло актуальним для Європи?

— На початку цього року мене номінували послом кампанії РЄ «Стоп ненависть». Один із її головних аспектів полягає в тому, щоб привертати до цієї проблеми увагу молоді, навчити її розпізнавати і боротися з мовою ненависті в інтернет-мережах. Цьогоріч ми хочемо порушити тему сексистських висловлювань онлайн, які не лише підривають загальнолюдські права жінок і дівчат, а й можуть чинити негативний вплив на їхнє життя. Нині понад 3 мільярди людей користуються соціальними медіа, і вважається, що в інтернеті людина може діяти анонімно, не переймаючись наслідками своїх дій. Це призвело до ствердження почуття безкарності й до стрімкого поширення такого явища, як переслідування жінок у мережі. Поки що законодавча практика боротьби з сексистськими образами онлайн в Європі доволі недосконала. Лише Франція і Бельгія ухвалили юридичне визначення сексизму, а «сексистська мова ненависті» як юридичний термін міститься в законодавстві лише кількох країн. Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) розглядав справи щодо гомофобних і расистських висловлювань, проте досі жодної справи, пов'язаної із сексистською мовою ненависті, до ЄСПЛ ще не надходило. У національних судах справи, пов'язані з цим явищем, вважають менш серйозними, ніж ті, причинами яких стають загальноновизнані форми мови ненависті.

УК Хто зазвичай стає мішенню для сексистських образ онлайн?

— Об'єктом мови сексистської ненависті може стати будь-яка жінка чи

дівчина. Дослідження показують, що кожна четверта жінка віком від 18 до 24 років ставала мішенню для переслідувань онлайн чи стикалася з сексуальними переслідуваннями в мережі, у тому числі від своїх колишніх партнерів. Представниці мас-медіа, жінки-блогери, правозахисниці, актриси, тобто ті представниці жіноцтва, які є найпомітнішими в онлайн-просторі, найчастіше стикаються із сексистськими образами в інтернеті.

Мішенню може стати кожна

УК Жінки-політики також стають жертвами таких переслідувань?

— Звичайно, жінки-політики, котрі перебувають у центрі уваги, часто стикаються з коментарями сексуального характеру, пов'язаними з тим, як вони вдягнені, який вигляд мають, як поводяться і яку політичну позицію обстоюють. На щастя, упродовж моєї політичної кар'єри я ніколи не ставала мішенню для сексистських закидів. Проте надмірна увага завжди була прикута до мого вбрання. Якщо в чоловіків-політиків увагу привертає тільки один предмет одягу — краватка, то в жінок — чомусь увесь ансамбль. Багато жінок у політиці повинні витримувати справжні битви проти сексизму. Наприклад, представниці британського парламенту Стелі Крісі через Твіттер погрожував звальтуванням чоловік, якому не сподобалася ідея надрукувати портрет письменниці Джейн Остін на банкноті. Зрештою його засудили за це до позбавлення волі терміном на 18 тижнів. Проблема сексистських вербальних переслідувань полягає не в тому, наскільки ти як політик товстошкіра в очах публіки. Проблема в порушенні основоположних прав людини на недискримінацію та гідність.

УК Як Рада Європи може боротися з мовою сексистської ненависті онлайн?

— Передусім цю проблему мають визнати уряди та громадськість. Саме тому РЄ назвала боротьбу з гендерними стереотипами, упередженням та сексизмом як форму мови ненависті своїм пріоритетом у Стратегії гендерної рівності на 2014—2017 роки. Сексизм зазвичай іде поряд ще з одним негативним явищем — насильством щодо жінок. Стаття 12 Стамбульської конвенції РЄ зобов'язує сторони вживати усіх необхідних заходів, щоб «сприяти змінім соціальних та культурних моделей поведінки жінок і чоловіків для викорінення упереджень, звичаїв, традицій, які ґрунтуються на ідеї неповноцінності жінок та стереотипних ролях жінок і чоловіків». Нині 20 країн-членів РЄ ратифікували цей важливий юридичний документ, який криміналізує всі форми насильства проти жінок. І я сподіваюся, що й інші країни, у тому числі й мій рідний Люксембург, наслідуватимуть цей приклад.

За права ще треба боротися

УК Ми сьогодні відзначаємо Міжнародний жіночий день, який було за-

ДОСЬЄ «УК»

АНН БРАССЕР, люксембурзький політик. Вищу освіту здобула в Німеччині, вивчала психологію. У 1975–1976 рр. працювала психологом у технічній школі і коледжі для хлопчиків у м. Еш-сюр-Альзетт і очолювала службу соціальної допомоги при Генеральній прокуратурі. 1975 року її обрали до міської ради Люксембурга. З 1979 року — член Палати депутатів Люксембургу. У 1980—1994 рр. очолювала Асоціацію жінок-лібералів. Була міністром національної освіти, професійної освіти та спорту. Входила до складу делегації Люксембургу в ПАРЄ. З 2014-го по 2016 рік — президент ПАРЄ.

початковано сто років тому. Ви вважаєте, що проблема прав жінок у Європі сьогодні так само важлива?

— Безперечно, за останні сто років досягнуто величезного прогресу в усіх сферах прав жінок: право обирати й бути обраною, змога поєднувати родинні обов'язки та професійне життя, участь у ринку праці та прийняття політичних рішень. Проте багато чого ще маємо зробити. Наприклад, усунути гендерні стереотипи, глибоко вкорінені сексистські погляди і соціальні стереотипи щодо ролі жінок і чоловіків у суспільстві.

УК На вашу думку, в яких сферах повсякденного життя чи кар'єри права жінок нині порушують?

— Наведу приклад зі сфери доступу жінок до правосуддя. Останні дослідження ЄСПЛ з цього питання вказують на малу кількість звернень від жінок. Це свідчить про наявність перешкод, з якими вони стикаються у сфері правосуддя на національному рівні. Жінкам часто бракує обізнаності, ресурсів і впевненості для того, щоб шукати юридичного захисту своїх прав. А це важливо, особливо тоді, коли жінки стають жертвами насильства.

Гендерна нерівність у питанні заробітної платні між чоловіками та жінками є ще однією важливою проблемою. У 2015 році в країнах ЄС рівень погодинної оплати праці для жінок був у середньому на 16,3 відсотка нижчим, ніж для чоловіків, які виконували той самий обсяг роботи чи обіймали ту саму посаду. Думаю, що в країнах-членах РЄ, які не входять до складу ЄС, ситуація не набагато ліпша.

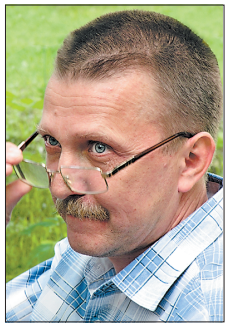
Іншим викликом сьогодні є досягнення балансу в участі жінок і чоловіків у політичному чи громадському житті, в органах, які приймають рішення. РЄ радить урядам країн-членів стежити за тим, щоб представництво і жінок, і чоловіків не було нижчим, ніж 40 відсотків. Проте насправді зміни мають відбутися не завдяки запровадженню квот, а завдяки еволюції менталітету політичного істеблішменту. Ті жінки, які вже потрапили в політику на виборні посади, повинні стати рольовими моделями і заохочувати та допомагати іншим жінкам наслідувати їхній приклад.

Вікторія ВЛАСЕНКО, «Урядовий кур'єр»

ПРОШУ СЛОВА!

Кларі — ні, восьмоберезню — ?

Олег ЛИСТОПАД, «Урядовий кур'єр»

«По причині незварення борщу», — так у протоколі пояснив мотиви своїх дій убивця власної дружини. Чолов'яга забив свою половинку кулаками до смерті. За те, що знесилена цілоденною біганиною за асфальтоукладачем жінка не відпрацювала як належить другу — домашню — зміну в теж гарячому кухонному цеху. Колеги убивці і новину, і пояснення до неї зустріли насмішками і брудними жартами.

Про подібні випадки й домашнє насильство взагалі, про умови праці жінок та їхні соціальні права в нашому пострадянському суспільстві згадують нечасто. Тим більше це вважають за моветон у переддень жіночого свята 8 Березня.

Натомість на всіх телеканалах почуємо багато недолгих жартів від петросянів і «кварталів». Про чоловічі страждання біля плити, про війну мачо з непокірним пілососом (перебрати двигун мотоцикла — раз плюнути, а здолати інструкцію до пілососа — ні, це не підвладне чоловічому розуму).

А ще доморощені генії покепкують з виснажливих передсвяткових жіночих мандрів саунами, салонами краси й масажними кабінетами — наче в інші дні ці заклади зачинено на амбарний замок. Чи проте, як прекрасна половина людства «відривається» і «мстить» за решту 364 дні року, користуючись правами «королеви на добу». При цьому між рядками/кадрами тих жартів проглядає: радійте, попелюшки, доки можете. Бо щойно годинник проб'є дванадцятую ніч з восьмого на дев'яте... Ага, саме так: карета — на гарбуз, бальна сукня — на задріпаний домашній халат, а накладні нігті — на робочий «манікюр», вельми зручний для викручування ганчірок і виполоскання білизни. Що? Пральна машина? Та вона й сьогодні є не в усіх, правда-правда.

Святковим і вихідним цей день був тільки в колишній «есересерії». І лише в посткомуністичних країнах цього дня сильна половина замучені гвоздички і розливі парфуми обмінює на право «законно» нализитися до посиніння. В інших країнах 8 Березня — день боротьби жінок за свої права. Ніхто святкування не влаштує, навпаки, громадські організації ще й нагадують про аж ніяк не святкові речі: про насилля над жінками, дискримінацію їх у суспільстві тощо.

16 грудня 1977 року Генеральна Асамблея ООН у резолюції 32/142 закликала всі держави проголосити відповідно до їхніх історичних і національних традицій будь-який день року Міжнародним днем прав жінок і миру, створювати сприятливі умови для викорінення дискримінації жінок і для їхнього повного й рівноправного залучення до соціального розвитку.

То святкувати чи не святкувати? Відзначати чи не відзначати? І як ставитися до цієї дати, вважаючи на те, що ініціаторками нинішнього формату чомусь вважають затятих комуністок Клару і Розу. Хоч вони якраз закликали цього дня не пиячити, а виходити на марші, мітинги, конференції і страйки.

До речі, про страйки. Чи не тому радянська влада завбачливо оголосила цей день вихідним? Тоді, може, навпаки — вийти на роботу й виконати план на 200%? Маразматично, але точно приверне увагу ЗМІ.

За словами науковця Українського інституту національної пам'яті (УІНП) Богдана Короленка, 8 Березня не підпадає під закон про декомунізацію. Хоч ініціаторки підпадають. Також Б. Короленко зауважує, що це свято найменш ідеологізоване в календарному спадку радянської доби. Водночас як колись «парне» до жіночого дня 23 лютого було предметом пильної уваги істориків національної пам'яті і вже плавно лине в забуття, переформатування «восьмоберезня» не є пріоритетом УІНП.

Визначення долі жіночого свята — радше питання до Національного інституту стратегічних досліджень. У Концептуальних засадах державної політики пам'яті, які він напрацював, рекомендують утримуватися від стрімкого «скасування усталених у свідомості громадян похилого віку радянських свят та церемоній». Натомість ширше впроваджувати святкування схожих з змістом міжнародних свят (День праці, День матері).

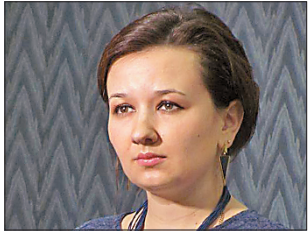
Отож вважати чи ні себе «громадянами похилого віку» із радянською свідомістю, триматися за церемонію пити тепле шампанське у холодний березневий день чи проігнорувати її, влаштувати страйк/мітинг/марш чи втупитися у «зомбоящик» — справа особиста.

PS День матері в Україні відзначають у другу неділю травня.

Жінка в армії — тема, яка ще тривалий час буде актуальною для обговорень, зауважень, порад. Для українського суспільства вона відносно нова. Якщо є критики і прихильники, отже, питання справді важливе. Сперечаються з цього приводу жінки й чоловіки. Міркування одних і других часом різняться, часом мають спільний знаменник. Присутність жінки в армії нині — факт беззаперечний. «УК» поцікавився думками експертів різних сфер, чому жінки прагнуть в армію, якими там мають бути умови для них. Також ми надали слово представницям прекрасної статі, щоб почути і їхню думку про побут, війну, цивільне життя.

Гендерної різниці немає

Валентина БУКОВСЬКА,
психолог:

— Людям властиве бажання бути в центрі травмуючих подій. Одна з основних причин цього — почуття внутрішнього контролю над ситуацією. «Я тут, мені ситуація підконтрольна, у разі чого я зможу врятувати людей і себе». Приблизно такими аргументами оперує людина, щоб пояснити свої вчинки. Набагато легше пережити травматичні події, перебуваючи в їхньому епіцентрі, а не стежити за ними вдома по телевізору. Звіди добровольці в армії, серед яких чимала кількість представниць слабкої статі.

До речі, серед добровольців гендерної різниці немає. Є гендерна рівність. Жінки нарівні з чоловіками контролюють ситуацію, виконуючи поставлені перед ними завдання.

Звісно, окрема людина — це індивідуальна історія з параграфом про дитинство, виховання, про підліткове становлення. У цей час могло відбуватися щось особливе. Дитина десь недогралася, не-

доотримала уваги. А з часом спрацьовує механізм компенсації. У нинішніх умовах добровольці просяться в зону АТО, сподіваючись отримати емоції, яких не вистачало в буденному житті. Спрогнозувати загалом, що це за потреби і де їхній корінь, майже неможливо. Зазвичай попередній досвід стає причиною наших подальших вчинків.

Так, жінки, ідучи в армію, на передову, очевидно, шукають змогу щось компенсувати, забути чи навпаки, в чомусь ствердитися в зоні АТО. Чи жіноча справа перебувати в зоні бойових дій? Якщо йдеться про потребу захищати Батьківщину від агресора, то так. Беззаперечний факт, що жінки краще за чоловіків виконують певні завдання. На це варто зважати.

Чоловіки, які звикли змалку до рівноправ'я в сім'ї, і на війні сприймають жінку не як об'єкт сексуальних бажань, а як партнера, компаньйона, який виконує спільне бойове завдання. А його результат у зоні бойових дій важливіший за життя. Якщо в жінки є бажання, потреба і внутрішній ресурс, то вона може виконувати складні й фізично важкі завдання. Можливо, попередній досвід підготував її саме для цього. Тому говорити, що армія не місце для жінки, неправильно. Усе індивідуально.

З ВЕСНОЮ!

Армія жіночого роду

ДУМКИ З ПРИВОДУ. Як сучасне суспільство сприймає представниць слабкої статі у війську

Вони кращі снайпери, ніж чоловіки

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ,
полковник, начальник
прес-служби Генштабу

Збройних сил:
— У лавах Збройних сил на сьогодні налічується 48 063 жінки. З них 15 551 військовослужбовець (офіцери, прапорщики, сержанти, солдати, курсанти). А 32,5 тисячі — працівники. У зоні АТО нині 627 жінок, з яких 39 військовослужбовців перебувають на бойових по-

садах снайпера, снайпер-розвідника, стрільця, старшого радіотелеграфіста, санітара-розвідника, планшета. Статус учасника бойових дій уже отримали 1509 жінок-військовослужбовців.

Центральний науководослідницький інститут на основі законів про працю, беручи до уваги фізіологію жінок, фізичні можливості, положення Кодексу про працю, розробив перелік посад, які можуть обіймати військовослужбовці-жінки. У кожній частині є штатний розпис з переліком посад, зокрема й тих, які можуть займати жінки. Хай там як, а чоловіки якщо не змирилися, то принаймні визнали, що жінки чудові снайпери. Вони витривалі-

ші, спокійніші й виваженіші. Тому нелогічно використовувати жінку з умінням влучно стріляти для роботи на кухні чи в лазні.

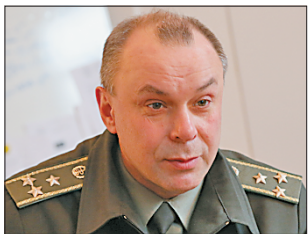
Побут жінок в армії, звісно, відрізняється від чоловічого, зокрема й у польових умовах. У зоні проведення АТО передбачено окремі санітарні вузли, місця, де можна помитися.

Упродовж п'яти років, до 2020-го, завдання ЗС — перейти на стандарти НАТО. Ми впроваджуємо і дотримуємося принципів гендерної політики. Досвід армій європейських країн свідчить про ефективність створення загонів спецпризначення зі складу жінок. Найближчим часом ми почнемо про

активніше залучення жінок до служби в армії на різні посади. Наша позиція і можливості мають відповідати позиціям країн Північноатлантичного альянсу.

Армійські нормативи складено з огляду на фізіологію жінки. Зокрема вони стосуються бігу, підтягування. А ось стріляти військові мають на рівних. На мою думку, не можна жінку обтяжувати артилерійським фахом, де доводиться піднімати 25-кілограмові снаряди: за нормами дозволено не більше, ніж 15 кілограмів. Нормативи фізичної підготовки військовослужбовців періодично оновлюються. Однак зрівняння не має бути. Нехай жінка залишається жінкою.

Медики в одностроях

Геннадій ПІРОВ,
полковник, заступник начальника
Головного військового
клінічного госпіталю по роботі
з особовим складом:

— У зв'язку з воєнними діями на сході країни значення військових медичних працівників зросло в рази. Жінки у військовій медицині завжди відігравали важливу роль. Їм властиво поєднувати професійні навички з людськими почуттями і якостями: співчуттям, сердечністю, толерантністю.

Нині в центрі працюють і перебувають на військовій службі 1775 жінок. З них офіцерів — 62, лікарів — 193, військовослужбовців за контрактом — 24, медичних сестер і санітарок понад 700 осіб. Звісно, за потреби представниць слабкої статі працюють не лише на місцях. Із квітня 2014 року дванадцять жінок-медиків побували в зоні АТО.

З досвіду збройних сил європейських країн

Валентин БАДРАК,
директор Центру досліджень
армії, конверсії та роззброєння:

— Якщо ми говоримо про армію як частину суспільства, то присутність жінки там важлива. Найоптимальніший варіант, коли це професійна служба, де жінки на штатних посадах. Безсумнівно, умови перебування жінки в армії відрізняються від чоловічих. Починаючи від побутових умов і закінчуючи нормами навантаження. Фізичні й психологічні особливості леді треба враховувати. Для жінки, як на мене, не зовсім доцільно бути присутньою на лінії зіткнення, безпосередньо в складі підрозділів, які виконують специфічні завдання.

Беззаперечний факт, перевірений на практиці: без жіночої точності й скрупульозності армійцям було б доволі складно. Жінки-військовослужбовці на посадах, пов'язаних із точністю, спостереженням, передачею даних або зі зв'язком, — знахідка для армії.

Цікавий досвід армії Ізраїлю. Там жінки часто служать інструкторами у навчальних центрах. Завдяки протилежності статей новобранці-чоловіки дуже швидко опановують навички. Жінка точніше доносить інформацію, вона яскравіша в ролі педагога. І ще спрацьовує психологічний нюанс: чоловікам ніяково перед жінками мати гірший вигляд. Це спонукає швидко й нарівні з інструктором освоїти програму.

Перебуваючи на американському авіаносці, зазначив, що з 5,5 тисячі військовослужбовців приблизно 20% — жінки. На кораблі вони мають свій окремий з автономним забезпеченням відсік. Чоловікам туди вхід заборонено. Поцікавився й у наших моряків з фрегата «Гетьман Сагайдачний», чи служать на флоті жінки. Виявилось, у Військово-Морських силах служать, а на кораблях — ні. І не тому, що жінкам не довіряють чи із завданнями вони не справляються. Організація побутових умов для жінок-військовослужбовців — поки що для нашого флоту питання проблемне і витратне. Прихід жінки в професійну армію потребує забезпечення комфортом. Саме цей момент стає перепорою в залученні більшої їх кількості. Ця думка ґрунтується на спостереженні, яке з'явилося після

аналізу побутового устрою армій європейських країн.

Безумовно, війна може дещо спростити ситуацію. В умовах бойових дій люди задовольняються невеликою часткою комфорту. А відтак і підходи в організації побутових умов змінюються. Я залишаюся апологетом тієї думки, що жінка має застосовувати себе в армії, зважаючи на власні фізичні й психологічні ресурси. Відомо, що дуже добре зарекомендували себе жінки у снайперській справі, медичній сфері. Жінка ліпше відчуває потреби пораненого, тож і полегшити страждання пораненого їй вдається краще, ніж чоловіку.

Розвідка — одна зі сфер, де залучення жінок можна було б збільшити. Жіноча наполегливість і витримка доречні в диспетчерських центрах управління польотами й на військових майданчиках. Або жінки-перекладачі. Їхні професійні якості інколи серйозно перевершують чоловічі. Є напрями у військовій сфері, де жінка справді має переваги над чоловіком.

Нормативи, навантаження безумовно мають бути різними. Немає потреби вирівнювати фізичну підготовку і психологічні тести жінки й чоловіка. У військовому житті, як і в цивільному, потрібне взаємне доповнення одне одного. Протягом усієї

історії жінки супроводжували чоловіків у мирний і воєнний часи. Від прикладу жінки, від її волі, від запалу залежить морально-бойовий дух війська. Безперечно, жінка в армії потрібна.

Чи є поява леді у війську проявом нереалізованості в цивільному житті? Кожен має відлуння становлення особистості. Яскравими прикладами жіночих постатей, які формувалися в чоловічому середовищі, є Жанна Д'Арк, Маргарет Тетчер, римська імператриця Агрипина Молодша. Батько Маргарет Тетчер виховував її як хлопчика. В Агрипини батько був полководцем. Її формування відбувалося в середовищі воєн. Дівчинка росла жорстокою, здатною на чоловічі воєнні вчинки. Вона приймала огляд бойових римських легіонів, що в ті часи було аж ніяк не жіночою справою. Тоді як Коко Шанель під час війни проводила покази мод.

Часом жінки йдуть в армію, сподіваючись знайти кохання, чоловіка. В армійському житті все відбувається значно простіше. Служба займає більшість часу, арсенал розважальних заходів мінімальний. Тому стосунки між чоловіком і жінкою спрощені й мають природніший характер, без гри, як це відбувається в цивільному житті. Але це не свідчить про нереалізованість жінки в цивільній сфері.

З ВЕСНОЮ!

Тут часом складніше,
ніж у зоні АТО

ВІЙСЬКОВИЙ МЕДИК. З Анастасією Пивоваровою, майором медслужби, ординатором медичного відділення клініки амбулаторної допомоги Головного військового клінічного госпіталю, зустрілися на її робочому місці. Вона працює лікарем-терапевтом у новоствореному паліативному відділенні. Минулої осені його створили, як кажуть, на вимогу обставин. Із зони АТО прибували поранені різних форм тяжкості. Зокрема й такі, про критичність стану яких ліпше й не знати. Діагноз звучить як вегетативний синдром. Лікарі кажуть, що з нього часом людина може викаркатися протягом року завдяки правильному медичному догляду.

Анастасія з тих, хто сподівається на одужання таких солдатів. А ще більше просить вищі сили не посылати у це відділення пацієнтів. Бо попри професійну витримку, часом емоції беруть гору. І тоді вже вона сама шукає ту жилетку, в яку крадькома можна поглядітися.

Після чергового огляду пораненого зосереджена, не пожіночому серйозна лікар обіцяє викроїти кілька хвилин на розмову. Образ трохи змінюється, щойно Анастасія знімає з шиї фонендоскоп, дає усні розпорядження медсестрі й запрошує на розмову. За чашкою чаю вже неквапом розглядають її обличчя.

Анастасія каже, що 2007-го закінчила медуніверситет імені О. Богомольця, потім вступила до Національної військово-медичної академії. Через два роки отримала розподіл в 101-шу окрему бригаду охорони Генштабу на посаду начальника медичної служби.

Анастасія сподівається на одужання солдатів, про критичність стану яких ліпше й не знати

Відразу — бойове хрещення кількістю. У бригаді понад тисяча осіб особового складу. А в осінньо-зимово-весняний період, коли віруси активізуються, градус професійного напруження зростає. Військових треба швидко повертати в стрій і самій не злягати.

— Жінці в армії складно через додаткові навантаження, — каже Анастасія. — Думки і вчинки дівчат, які добровольцями прийшли в зону АТО захищати від ворога країну, дуже амбіційні. Вони з позиції молодості із запалом говорять про виконання завдань нарівні з чоловіками. Такі випадки мають бути винятком.

Анастасія наводить простій приклад: вага комплекту обмундирування. Дівчини в ньому дуже складно подолати необхідну відстань. Та й наслідки не забаряться нагадати про боротьбу за рівність: хвороби хребта, органів і систем. Про санітарно-гігієнічні

умови також не слід забувати. Виваженість жінці в армії потрібна ще більше, ніж у цивільному житті.

Переконалася в цьому жінка-медик на власному досвіді, коли торік служила в зоні АТО. Спочатку військово-службовців поставили в підсилення військової частини 1611, там не було медчастини, загинув начмед. А потім... Уголос думки не закінчила. З лірики лише згадала, як на 8 Березня в Костянтинівці, де дислокувався госпіталь, бійці подарували їй квіти. Де вони їх роздобули, не зрозуміла. Але зраділа щиро, по-дівочому.

В оточенні чоловіків минають будні майора медичної служби Анастасії Пивоварової. Уваги вистачає. Однак особливої уваги чекає від найближчого коханого чоловіка. І бажає відсвяткувати 8 Березня вдома, в тиші й спокої.

«Я бачила війну»

ЗІ ЗБРОЄЮ В РУКАХ. Військовослужбовець ЗСУ Галина Бугайова має добру мирну професію. Вона військовий кухар. Разом зі своєю частиною саме перебувала на Закарпатті, коли прозвучав наказ рушати потягами на схід. Коли за вікном з'явилися терикони, зрозуміла: їде в охоронений бойовими діями Донбас. Зателефонувала у Сторожинець, що на Буковині, поговорила з чоловіком, військовим у відставці, із сином і донькою. Запевнила, що у неї все гаразд і скоро повернеться додому.

— Тоді конфлікт на сході ще тільки розгорався, — розповідає Галина. — Нам сказали, що це АТО. Але незабаром ми переконалися, що це справжня війна — безжална і страшна. Вони опинилися у самому її епіцентрі, коли тривали бої за луганський аеропорт, коли у російській полон потрапила льотчиця Надія Савченко. За першими «двохсотими», молодими хлопцями, розстріляними мало не впритул членами бандформувань, Галина ридала ридма, доки командир не привів її до тьми суворим наказом опанувати себе.

— Після боїв ми ховали загиблих, бо нікому вони вже не були потрібні. І не могли зрозуміти, чому ці хлопці з-за тієї лінії фронту, не кадрові військові, раптом підняли на нас зброю. Але незабаром, під луганськими селищами Щастям, Ореховим, побачили регулярні російські війська і все зрозуміли.

З важкою травмою Галина потрапила у мобільний шпиталь.

— Завдяки нашим волонтерам медичне забезпечення було достатнім. Як і з харчами і одягом, — розповідає вона.

...Жахи тієї війни сняться їй досі. Турбується за тих, хто там лишився. Молить Бога, щоб усе якомога швидше закінчилося і настав мир.

Тендітна й мила Галина Бугайова, мати двох дітей, виконуючи військовий обов'язок, мусила взяти в руки зброю і стати на захист своєї держави

Але й у мирному житті зіткнулася з несправедливістю, коли змушена була поневіритися по кабінетах, щоб довести свій статус учасника бойових дій.

Галина Бугайова продовжує службу в складі чернівецької 80-ї окремої аеромобільної бригади. Єдина жінка — учасниця АТО в Сторожинецькому районі, вона допомагає вирішувати проблемні питання учасникам бойових дій, усім, хто потребує захисту, поради.

Пасьянс зі шкарпеток

ПРОФЕСІЯ: ДРУЖИНА І МАМА. Підполковник медслужби старший ординатор амбулаторного прийому Головного військового клінічного госпіталю Богдан Галайчук розповів про свою дружину Ірину: «Познайомили нас спорт і медицина, разом ми вже 27 років. Народили й виховуємо п'ятеро дітей». Цієї весни дружину вітатиме зі святом заочно, через синів. Сам нині в зоні АТО, надає медичну допомогу нашим бійцям і місцевому населенню.

— Розклад у нас в сім'ї опрацьовано до дрібниць, — каже Ірина. — Тато вніс елементи військової організації побуту. На кожен день призначаємо чергового. Тому механізм працює чітко.

Єдиний «мінус» зі смайликом, про який вона розповіла, знайомий багатьом дружинам. Це пасьянс зі шкарпеток. Мама Іра експериментувала з різними варіантами: для кожного власний колір, мітка на кожній парі. Не допомогло. Купила шкарпетки одного кольору, але різних розмірів. Це працювало два-три прання. Згодом виробили збіглися і зовні стали схожі.

— Намагаюся йти в ногу з життям, — розповіла Ірина. — Доки хлопчики були маленькі, стригла їх, як уміла. А коли з'явилось трохи вільного часу, закінчила курси перукарської майстерності, придбала інструменти. Тепер модельні зачіски синів не відрізняє від зроблених у салоні.

Іноки важко пояснити людям, чому вона не зробила кар'єри лікаря, а залишилася просто дружиною та мамою. Чоловік — призер міжнародних змагань та багаторазовий чемпіон України з плавання в категорії Masters, разом із синами займається плаванням. Із самого ранку — тренування, тоді чоловік іде на роботу, а діти — у школу.

«На мені кухня, купівля продуктів, жеківсько-контрорські справи, а ще — домашні завдання. Я вже шість разів пройшла програму першого класу. А чоловік за цей час захистив кандидатську дисертацію. Донька Марія — магистр з обліку та аудиту, успішна модель. Старший син Петрусь — майстер спорту України з плавання, мріє стати лікарем. Тож його маю підтримати. Павлик — мій найкращий поміч-

Керівництво військового госпіталю вирішило клопотати про присвоєння Ірині Галайчук звання «Мати-Героїня»

ник. Випічка — його хобі. Молодші Іванко та Андрій не відстають від братів — активно займаються спортом, добре навчаються», — каже Ірина.

Вона пишається кожним досягненням рідних, бо в них частинка її душі та праці. «Можливо, у проміжку між появою онуків встигну попрацювати, — каже вона. — Ніколи нічого не загадує. Покладаюся на милість долі й підтримку сім'ї».

Керівництво військового госпіталю, з огляду на професійний авторитет колеги, його сім'ю, вирішило клопотати перед головою Дарницької районної в місті Києві держадміністрації про присвоєння Ірині Галайчук звання «Мати-Героїня».

Наша солдат Джейн

МИРТОВРЕЦЬ. Підполковник Ірина Сергеева з тих, хто живе за заздалегідь складеним планом. Поставленої мети досягає безумовно.

Кілька днів тому їй виповнилось 36 років. Дивлячись на Ірину, віри не їмеш: невже це про неї розповідають у Національному університеті оборони України ім. І. Черняхівського і ставлять за приклад курсантам, що це вона торувала стежки бездоріжжям Ліберії й за покликом душі несла службу в зоні АТО? Солдат Джейн та й годі, але краща, бо наша.

— Іншого вибору я й не могла зробити, — каже Ірина Сергеева. — Тато — військовий, сім'я — при ньому. Змалку довелось покататися гарнізонами. Від батьків передалося: планувати день, тиждень, а то й місяць. Мабуть, через це не люблю несподіванок. Тож подарунок на день народження і 8 Березня замовляю наперед.

По закінченні школи навчалася в юридичному коледжі, а потім разом із братом вступила до Харківського військового університету на факультет метрології. «Батько радів, що ми навчалися з братом на одному курсі. Я була під наглядом не лише курсового офіцера, а й брата», — розповіла Ірина.

Розподіл отримала у Київ, в Національний університет оборони ім. І. Черняхівського. Служила в Центрі підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів у групі імі-

Кожне отримане Іриною звання — гордість не лише для неї, а й для її батька

таційного моделювання. Тут познайомилася з майбутнім чоловіком. З ним, як виявилось, вчилася в одному виші. Як він їй тоді не помітити Ірину, і сам не розуміє, адже з п'яти тисяч курсантів дівчат було лише сто.

Народилася донечка Катруся. Військова справа не дозволяє розпоршуватися на домашні справи. Щоб допомогти юній матусі залишитися в строю, мобілізувалася вся родина. Брати, свекри, батьки, чоловік по черзі няньчили маля. Ірина оцінила вміння рідні, тому дала згоду на відрадження у складі миротворчої місії ООН у ролі військового спостерігача в Ліберії. 13 місяців була там.

Цю поїздку Ірина згадує як добру школу з удосконалення англійської, толерантності на чужій землі в колі колег із різних країн. Тут знадоби-

лися й університетські знання з релігієзнавства та культурології. А ще ця поїздка змусила подивитися на життя по-іншому. «Люди, які пережили громадянську війну, під час планових опитувань, що їх вписували в рапорт, просили не рису, м'яса чи одягу. Просили допомогти відкрити школу, лікарню, прислати кваліфікованих педагогів і лікарів», — каже Ірина.

Епідемія Еболи в Африці, напівголодні ліберійці — то було чуже горе, яке накладало відбиток на світосприйняття жінки-військовослужбовця. Аж раптом новина про початок АТО на сході України. Заздалегідь повідомила чоловіка і керівництво про бажання поїхати туди. Чоловік жодним словом не висловив невдоволення чи негативних емоцій. Зрозумів. Заспокоїв і запевнив, що з донькою чекатимуть і впрацюють самі зі школою, кухнею і балетом.

Батькові про своє рішення розповіла за дві години до відбуття. «Спочатку зі мною говорив військовий чиновник, як належить полковникові, а потім тон змінився і я почула вже тата з напутніми словами. І жодного «а може, не треба?»».

Кожне отримане Іриною звання — гордість не лише для неї, а й для її батька, полковника у відставці Миколи Чумакова. Для чоловіка бути підполковником звично, вважає він, а ось що донька доросла до такого рангу, його тішить особливо.

З ВЕСНОЮ!

Лариса УСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

За першою освітою вона інженер-математик, за другою — магістр з правового регулювання економіки. Здійснила кар'єру, яка, за великим рахунком, більше пасує чоловікові: від інженера й наукового співробітника лабораторії інформаційно-обчислювальних систем до фінансового директора, керівника групи аналітиків координаційно-експертного центру об'єднань підприємців, політика, заступника керівника парламентського Комітету з питань промислової й регуляторної політики та підприємництва, а нині — глава Державної регуляторної служби. Так-так, ідеться про Ксенію Ляпіну — жінку, представляти яку особливої потреби немає. Бодай тому, що за торішньою версією журналу «Фокус» опинилася на 14-му місці — між Оленою Притулою (13-те) й Ольгою Богомолець (15-те) — у ТОП-100 найвпливовіших жінок України.

Мої колеги, регулярно спілкуючись із Ксенією Михайлівною, добре знають, що встигла й чого не встигла зробити Регуляторна служба у 2015-му з дерегуляції, як змусити чинний уряд працювати ефективно, як слід діяти, щоб не просто врятувати дрібний і середній бізнес, який є основою вітчизняного бізнесу, а значить — і одним з найголовніших наповнювачів держбюджету, а перетворити його роботу на мистецтво. Одне слово, суспільство має змогу відстежувати професійну діяльність самої Ксенії Ляпіної дуже ретельно. А яка вона в побуті? В родині? Що любить, а чого — навпа-

Закохана у цифри й орхідеї

ОСОБИСТІТЬ.
Ксенія Ляпіна розкрила таємницю головної родинки свого життя

фото з архіву редакції

ки — не терпить або не вмє? Саме про це ми й поспілкувалися напередодні Міжнародного жіночого дня, припіднявши завісу над особистим життям чиновниці, яка у професійній роботі передусім послуговується законами логіки й більше, ніж будькому, довіряє цифрам.

«Та що мені про себе розповідати? — навіть розгубилася моя співбесідниця. — Все життя працювала, легко ніколи не було, та мене це не лякало. Щоправда, так і не навчилася водити автомобіль — не довелося, так чоловік розбалував... А більше, мабуть, нічим не відрізняюсь від решти українок, які чогось досягають у житті...» І точнісінько так само, як і для решти справжніх українок, найбільшим досягненням для неї є її діти й ону-

ки: 11-річний доньчин син Денис і 8-річна синова донька Аліса.

«І з сім'єю Дар'ї, і з родиною Михайла ми бачимося постійно, — продовжує Ксенія Михайлівна. — Колись тривалий час жили разом: то з одними, потім з другими, тому що інакше було непростро. Нині вже мешкаємо окремо, та гостюємо одне в одного й постійно кудись мандруємо». Поки вона говорить, помічаю, що моя співбесідниця почувалася ніяково, не маючи змоги підкріпити сказане чи то графіком, а чи цифровими вкладками.

Відкрию чоловікам малесеньку таємницю: виявляється, вона обожнює орхідеї. Поки що у домашній колекції — 12 рослин, та місце для своїх улюблениць Ксенія Михайлівна знайде

завжди: як мовиться, підвіконь вистачить... Оскільки часу насправді бракує, з рукоділлям не склалося, хоча має у своєму гардеробі кілька вишитих сорочок, які залюбки одягає не тільки в свята, а й тоді, коли просто хочеться. Мріє сказати, що маю улюблені жанри чи авторів. І детектив люблю, і мелодрами, й класику, і сучасні романи... Щоб вчитися, яка книжка стане наступною, проглядаю коментарі фахівців, які професійно аналізують новинки художньої літератури».

«Що читаю? — на мить замислюється. — Та все: від літератури філософського характеру до майже всіх жанрів художньої. Не можу сказати, що маю улюблені жанри чи авторів. І детектив люблю, і мелодрами, й класику, і сучасні романи... Щоб вчитися, яка книжка стане наступною, проглядаю коментарі фахівців, які професійно аналізують новинки художньої літератури».

Тож Ксенія Ляпіна чудово знає, що Харуко Мураками був на піку популярності ще років з 10 тому, а нині поступився колегам по письменницькому цеху, та від того його твору не стають гіршими. Та читас не тільки закордонних авторів, а й українських: Куркова — не тому, що знайома з ним особисто, а тому, що його твори варто читати, а ще Андруховича, Кокотюху, книжки молодих авторів, які їй «приносять діти».

Зрозуміло, цікавлюся, які свята перетворились на справді родинні й чи любить особисто Ксенія Михайлівна готувати. «Нам близькі українські традиції, тож передусім святкуємо Пасху, — продовжує вона. — І наше молодше покоління, надто внучка, дуже любить писанки писати,

навіть гурток «Правиця» відвідує. Різдво — теж, діти колядують, Аліса знає багато автентичних колядок, на гуртку вони ще й етнічні костюми для виступів шийють, причому не на сучасних машинках, а вручну, як це робили наші предки, та ще й за старовинними викройками».

Що ж до зварити смачний борщ чи пригостити дітей-онуків варениками, то це запросто, сміється Ксенія Михайлівна й додає, що готувати для неї — це якраз певний релакс. «Тобто коли хочеш розслабитись, ти йдеш і щось готуєш, — пояснює вона. — Чи є улюблені страви і якийсь швидкий рецепт? Поперше, маю свій критерій: страв мусить бути смачною, але водночас не містити зайвих калорій, щоб не сприяти набиранию зайвої ваги. Але це, мушу вам сказати, — надзвичайно складне завдання! Українкам його вирішувати вкрай складно, бо ж нам чого хочеться? Картопельки смачненької!»

Цікавлюся, як же вдається і сім'ю смаколикми пригостити, і з калоріями зайвими дружбу не водити. Каже, що замість страв із картоплі краще приготує качку з яблуками, а ще — на вибір — овочі на грилю чи різотто з морепродуктами. А ще є в неї майже коронна стравка — піріг без... борошна, цукру й солі. З чого, спитаєте? Тісто — з яєць і м'якого сиру, начинка — капуста з морквою і спеціями. Виходить смачно і сердито. «Знаєте, — сказала Ксенія Михайлівна «під завісу», — головна родинка, що вдома я — просто мама і бабуся, а роботу залишаю на роботі...» А що затримується там допізна, то вже інша історія.

«Цілую. Кокотюха»

СОЦМЕРЕЖІ. Письменник вирішив відійти від шаблонів і запропонував новий підхід до жіночого свята

Лариса ВИШИНЬКА
для «Урядового кур'єра»

Андрія представляти немає потреби: відомий письменник, журналіст за фахом, скорпіон за знаком зодіаку — він ще й активний дописувач у соцмережах. Саме його регулярні пости у «Фейсбуці» змусили мене бодай спробувати виправити оту гендерну нерівність у нашому восьмимартовому номері. Бо що ми все про жінок і про жінок?! Зрештою, треба й чоловіків згадати. Тим паче, якщо вони — теж про жінок!

Вже й не пригадаю, коли це сталося, але започаткував Андрій на своїй сторінці серію постів, які вже годні посперечатися з найдовшим мексиканським серіалом, але я особисто обов'язково щодня читаю нову родинку від Кокотюхи. Йдеться про те, що Андрій якось написав: мовляв, це неправильно, що жінку треба любити, поважати, піклуватися про неї, а відтак — і вітати лише раз на рік, саме 8 березня. А ще краще, переконавав письменник, загалом скасувати святкування жіночого дня у цей день. А перенести його, на думку Андрія Кокотюхи, можна на будь-який інший день року, тим більше, що приводів насправді вистачає — було б бажання. Тож усі наступні пости Андрія на цю тему — обґрунтування, чому саме того чи іншого дня треба вітати жінку. Найцікавіші з останніх наводжу, зберігаючи Андрієву стилістику.

«Вітаю жінок із 19 січня! Ясно, що Водохреще. І не альтернатива восьмому марту. Але в цей день одна жінка стала прем'єр-міністром, тобто — досягла свого, та ще й у кастовому суспільстві. Хай приклад Індіри Ганді надихає успішних жінок, а феміністки хай кусають не зіпсовані помадою губи: знову їх вмили, знову є приклад жінки-лідера. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 23 січня! Треба привід — день народження Жанни Моро, відомої своїми інтелектуальними ролями французької акторки. Жінка може і повинна бути успішною, і Жанні Моро жоден мужик-чудовисько в цьому не заважав. Не вірте, що мужики заважають. Брехня. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 3 лютого! Хай у Конституції запишуть про щоденні вітання замість восьмого марта. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 4 лютого! Дуже вдалий день, аби перенести сюди Міжнародний жіночий день. День народження Розі Паркс — з неї почалася боротьба темношкірих за громадянські права. А оскільки феміністки теж борються за громадянські права, то мусять підтримати. Краще Роза Паркс, аніж Клара Цеткін. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із Міжнародним жіночим днем 7 лютого. Навіть феміністки не будуть проти поміняти з восьмим мартом. Адже сьогодні Марія Кюрі, чи не перша жінка-вчений, яка домоглася успіхів на своїй ниві, була обрана членом Паризької академії наук. Це до того, що жінки затискають. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 10 лютого! Дозволю собі трошки похуліганити й за-

пропонувати влаштувати Міжнародний жіночий день замість восьмого марта сьогодні. Тут феміністки можуть зупинитися, а іншим поясню: це день прем'єри фільму «Основний інстинкт». Хто бачив, той знає не лише те, що цей фільм вивів Шерон Стоун у зірки, хоча вона, скажемо так, була не в зовсім зірковому віці, — а й знає, чому саме за цей фільм. За які епізоди. Сміливості Вам і здорового хуліганства. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 12 лютого! Ідеальний Міжнародний жіночий день — день трансформації від феміністки до нормальної жінки. Згадаємо — а хто не знав, дізнаємось — про німецьку письменницю Лу Саломе. Коротко: замолоду вона шукала серед чоловіків лише друзів. Без сексу. І коли уклала шлюб, прописала в контракті відмову від інтиму. Але з віком все повернулося на свої кола: переглянула погляди, швидко надолужила те, що втратила, роздобувала і навіть написала книгу «Еротика». Бажаю не бути аж такими радикальними. Мужчина — не лише другачка :) Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 15 лютого! Бо пережити 14 лютого — це вже свято. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 21 лютого. Свято на вибір: сьогодні мужнім жінкам, котрі хочуть рулити світом, Люк Бессон послав на екрани Нікіту з фільму «Нікіта» — Анн Парію. Тепер всяка жінка, котра кидає виक्лики гадам, називає себе Нікітою. А інтелігентні жінки, котрі переймаються, що жіноцтво затискають, хай привітають з днем народження Людмилу Улічкую. Всіх задовольнили. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 22 лютого! Якщо комусь потрібен окремий Міжнародний жіночий день — святкуйте в один день із днем народження Джульєтти Мазіні. По-перше, знову перекреслюємо крики феміністок про те, що чоловіки не дають жінкам дороги до успіху. Бо чоловік Джульєтти Мазіні — Федеріко Фелліні. По-друге, посмішка Кабірї. Хто знає, про що я, мене зрозуміє. Посмішок вам. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 24 лютого! Хто захоче — для того цей день жіночий. Хто захоче — для того навіть міжнародний. Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 25 лютого! Категорично вважаю: Покрова в Україні — День Захисника (чоловічий), День народження Лесі Українки в Україні — жіночий день. Український інститут національної пам'яті, прошу готувати подання Президентів. А я — цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 28 лютого! Може бути день любовних свідчень. Теж жіночий день і жіночий формат загалом. Бо в цей день Евеліна Ганська написала свого першого листа Бальзаку. Оноре де. А де, до речі, Оноре? А на Житомирщині мешкав тривалий час! Тобто цей жіночий день напряму може бути пов'язаний з Україною. Цілую. Кокотюха».

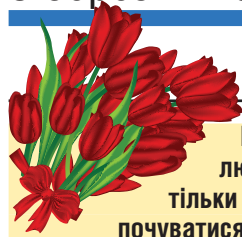
«Вітаю жінок із 29 лютого! Унікальний день, буває раз на 4 роки. І треба ж так, що саме на цей день припадає свято всіх жінок планети Земля, чорних і білих, товстих і худих, високих і маленьких, європейок та азіаток і навіть пінгвіних в Антарктиді. Бо саме в цей день їхній — ваш — улюбленець Лео отримав Оскара. Тому раз на чотири ро-

ки жінки можуть сміливо святкувати День, Коли Збуваються Дівочі Мрії! Цілую. Кокотюха».

«Вітаю жінок із 2 березня! Є пропозиція. Зібратися жінкам, 150-200 осіб, десь поруч із Українським домом. На 20 хвилин паралізувати рух на Європейській площі. Реалізувати свої права на мирні зібрання і захист власних прав. Оголошити 2 березня Днем захисту прав жінок в Україні. Призначити громадську активістку, яка буде вимагати перенесення вихідного з восьмого марта на 2 березня чи якийсь інший день. Якщо вже жіночий день — день захисту прав жінок, то не рівняйтесь на комуністок і соціалісток. Хай в Україні буде свій. Але не восьме марта. Цілую. Кокотюха».

фото з сайту sumno.com

Перспективною професією для кожної людини фахівці називають ту, яка дає не тільки заробіток, а й радість від самої діяльності, змогу почуватися впевненіше. «Урядовий кур'єр» поспілкувався з жінками, які досягли успіхів, розкрили свій творчий потенціал, присвятивши себе улюбленій справі, опанувавши цікавих фах.

З ВЕСНОЮ!

Квіткових справ майстриня

Повелителька «блискавок»

Ольга ПРОКОПЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

ХОБІ: ВЗУТТЄВИЙ МАЙСТЕР. Ольга Денделева, студентка 3 курсу заочного відділення Київського національного університету технологій і дизайну (спеціальність фотомистецтво), любить світло, вміє його правильно виставити, щоб фоторобота вийшла на відмінно. Крім дипломної спеціальності, освоєно поки що на рівні хобі фах шевця. Нині вона вміло приборкує «блискавки». Однозначно сказати важко, яка із блискавок — у фотоапараті чи у взутті — потребує більшого уміння.

Дівчина розповіла, що не відмовляється від підробітків, пов'язаних із фотосправою, і від тих, що підкидає їй батько у своїй майстерні. Свого часу він самостійно опанував професію й хотів би, щоб і діти мали прикладний фах, який, як кажуть, за плечима не носить. Доки син підростає, ділиться умінням із дочкою. Вона уважно стежить, як батько вміло справляється з будь-якою взуттєвою оказією, використовуючи як сучасні матеріали та обладнання, так і шило й дратву.

— А я й не проти після вшивання «блискавок» перейти до наступного етапу, наприклад, заміни набійку, — розповідає юна майстриня. — Тато навчив їх перевіряти, що йно придбавши обновку. У новому взутті це слабина. Вони можуть злетіти в перший же вихід із дому. Шкода буде подертого підбора і зіпсованого настрою.

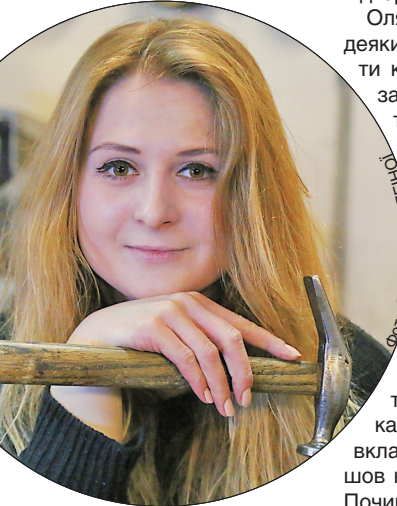
І радить: «Не пошкодуйте часу на візит до взуттєво-

го майстра, за це грошей не беруть. Перед тим як купувати чи викидати, на ваш погляд, непотрібну пару взуття, порадьтеся з майстром. Хороший швець порадить вам перевірити набійку на міцність і, якщо її із самого початку закріплено недбало, порекомендує замінити. Також прислухайтеся до поради і поставте на підшву профілак-

обережного ставлення — і все, «собачка» псується. Тоді ласкаво просимо до майстерні. Мене тато навчив, він пояснює це й клієнтам, не робити різких рухів, коли застібає «блискавку». Любить взуття як свої ніжки. Воно теж любить увагу і догляд. Змастіть «блискавку» олією чи спеціальним воском для взуття, і проблема з її зношуваністю відтермінується».

Оля зауважує, що через деякий час зможе і цвях убити куди слід. Бо поставила за мету опанувати секрети взуттєвої справи.

— Коли є вільна хвилина, приходжу в майстерню і практикуюся на швейній машині, — розповідає вона. — Найбільше доводиться шивати «блискавок» у жіночі чоботи та сумки. Хочеться догодити клієнтам. Здається, дрібничка та «блискавка», а не вкладеш у роботу душу — і шов нерівний, вигляд не той. Починала з речей подружок, менший ризик. Я їм блискавку, а вони мені усну подяку. Так морально легше ствердитися у виконаній роботі.

Оля, окрім спеціальності фотографа, поставила за мету опанувати секрети взуттєвої справи

Друзі, однокурсники спочатку дивувалися, коли дізналися про її хобі. Така витончена дівчина — і чоботар? Далі пішло-поїхало. Дівчат цікавило, наскільки вправно освоїла швейну машину, чи зможе тепер пошити сукню. «Ні, таких речей ще не вмію. Але коли виникне потреба, то спробую. Навіть із подругою домовилися: коли в котроїсь із нас з'явиться швейна машинка, шитимемо разом. Нині нескладно з ідеями. Дорого коштує обладнання і матеріали, щоб реалізувати задум».

Оля по-господарськи бере ще не закінчену роботу і демонструючи розповідає: «Часто жінки поспішають, нервуються, і виходить, що переносять свій гнів на взуття. Отак один, два, три рази не-

тику. Побачите: взуття прослужить значно довше. Мені тато допомагає підбирати взуття. Купую недорого, але з точки зору фахівця надійне. Він привчив віддавати перевагу шкіряному. Щоправда, треба вміти відрізнити поганенький матеріал від високоякісного».

Змінити текст кінчиками пальців

Наталка ЩЕРБАНЬ,
«Урядовий кур'єр»

ПРОФЕСІЯ: РЕДАКТОР ЗА БРАЙЛЕМ. У класифікаційному довіднику професій такої, як редактор за Брайлем, не знайдете. Однак вона є, і дуже потрібна незрячим людям. Редактор за Брайлем вичитує і править тексти, які друкують рельєфно-крапковим шрифтом, або шрифтом Брайля.

Киянка Інесса Гусєва присвятила себе саме цій професії. Від народження вона не бачить, але це не завадило їй закінчити Інститут філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка за фахом «Українська мова та література» і стати фахівцем. Тисячі грубих, з крапковими текстами сторінок проходять під її тендітними пальчиками.

Понад десять років Інесса вичитує журнали та художні книжки для незрячих дітей і дорослих. На роботу ходить щодня і добирається з віддаленого району столиці до центру самотужки за допомогою білої тростини, яку впевнено тримає в руках. А коли перехожі пропонують провести, не відмовляється.

Для самовдосконалення Інесса закінчила курси німецької мови при Goethe-Institut в Україні. Тепер вона має змогу робити цікаві переклади. Улюблена професія не заважає молодій симпатичній жінці активно відпочивати. Торік, приміром, вона разом із друзями брала участь у Все-

Під тендітними пальчиками Інесси проходять тисячі сторінок з крапковим текстом

українському благодійному велопробігу «Бачу! Можу! Допоможу!». Зважилася проїхати на велосипеді (щоправда, з інструктором) західним регіоном України. А ще подорожувала країнами Західної Європи. Свої враження і відчуття завжди перетворює на цікаві й пізнавальні статті, що їх публікують у журналах шрифтом Брайля.

— Щаслива, що маю змогу працювати і приносити користь, — каже Інесса. — Радію, що є любляча родина і вірні друзі, з якими можу пізнавати і відкривати світ.

«Попрацювавши з квітами день, зрозуміла, що це моє покликання»

Ірина ПОЛЩУК,
«Урядовий кур'єр»

ІНТЕРЕС: ФЛОРИСТ. Хіба може бути щось краще за квіти? А коли щоденна робота пов'язана з ними, то навіть сірі будні стають яскравими. Саме тому, випадково потрапивши у квіткову майстерню, Вікторія Савіцька кинула роботу в офісі і з головою поринула у створення букетів. Трапилось це 8 березня.

«Кілька років тому напередодні жіночого свята до мене подзвонили родичі, у яких власний невеличкий квітковий бізнес, і попросили допомогти, — каже Вікторія. — Попрацювавши з квітами день, зрозуміла, що це моє по-

кликання. Тому й вирішила кардинально змінити життя і присвятити себе створенню букетів. Цікаво, що в школі була більш схильна до точних наук, проте у вільний час завжди щось робили руками — шила, плела. Ці навички допомагають мені й у створенні букетів».

Сучасні букети — це не просто свіжі красиво складені квіти, а невеличкі картини чи скульптури. Навіть звичайний букет, який складається, приміром, із самих троянд, потрібно вміти правильно зібрати, оскільки складають їх за спіральною технікою.

«Є паралельна техніка складання букета — коли квіти складають стеблина до стеблини, — пояснює флорист. — А є спіральна, коли рослини складають навскоси — щоб букет був пишній».

А ось спеціалізованої флористичної освіти у нашої героїні немає. На її переконання, освіта багато чого не може дати. Наприклад відчуття смаку, стилю та бачення кольору не виховують у людини навіть дуже модні дорогі курси, а практичні навички можна здобути лише коли щодня працюєш над їх удосконаленням. Хоч спеціалізовані виставки Вікторія відвідує. Адже там можна познайомитися з виробниками з різних країн, де старанно працюють над виведенням незвичайних квітів. На одній з останніх виставок нашу героїню вразила троянда завдовжки понад два метри.

Щодо вподобань українців, то 8 березня — це свято тюльпанів, нарцисів і, звісно ж, троянд. За спостереженнями Вікторії, українські чоловіки дуже люблять дарувати букети саме з цих квітів. І як твердять численні дослідження, чоловіки, які обирають букети з червоних троянд, надійні в сім'ї.

«Якось на 8 березня чоловік замовив для коханої тисячу й одну троянду, — згадує Вікторія. — Це було щось неймовірне! Хоч і довелося квіти розкласти в кілька букетів. Звісно, ми могли скласти всі ці квіти в один букет, але його діаметр був би настільки великим, що він не помістився б у двері. Якщо вірити дослідженням, такого чоловіка можна вважати еталоном надійності».

Життя, пов'язане із цирком

Вікторія ГРЕБІНЬ
для «Урядового кур'єра»

ПОКЛИКАННЯ: ДРЕСИРУВАЛЬНИЦЯ. Марина Новосьолова — дивовижна жінка, яка обрала фах дресировальниці в цирку. Працює із собаками та рептиліями. Спілкуючись із нею, я не переставала дивуватися, наскільки жіночною та сильною можна бути водночас.

— Я фактично з народження — в київському цирку, адже сама з циркової династії, — каже Марина. — Мій тато, колишній директор Національного цирку України Борис Зайцев, віддав йому 45 років творчого життя. До речі, в день, коли я народилася, він отримав призначення на посаду режисера. Я пов'язувала своє майбутнє тільки з цирком і 25-річною почала професійну кар'єру на манежі. Працювала жонглером разом з чоловіком, якого, на жаль, уже немає. Коли його не стало, мені довелося змінити вид діяльності, бо в груповому жонглері працювати вже не могла. Так склалося, що почала працювати з рептиліями (зміями, крокодилами), але завжди мріяла про собак, а саме про бордовських догів. І ця мрія здійснилася.

Марина вважає бордовських догів однією з найінтелегентніших порід. Каже, що вони розумні, надзвичайно красиві, чудово відчувають настрій людей. «Мене полюблять у цій породі те, що собаки незвичайно артистичні. Чудово розуміють, що пра-

«Ми завжди поруч зі своїми тваринами, піклуємося про них»

цюють на манежі, відчувають глядача, а ще вони ніби самі пропонують нам певні трюки», — розповідає Марина Новосьолова.

На запитання, наскільки небезпечний фах дресировальника, Марина відповіла: «Із собаками небезпека тільки в тому, що можна не впоратися зі зграєю. У нас на манежі перебуває 14—16 собак. А загалом дресировальник — одна з найскладніших професій. Довсього, у нас не нормований

робочий день. Попри труднощі, яких чимало, величезне задоволення отримуємо тоді, коли після певного періоду дресировання собака виконує те, над чим так довго і сумлінно ми з ним працювали».

Марина зауважила: сто відсоткова неправда те, що, як дехто каже, в цирку знуцаються з тварин. «Дресура ґрунтується на дуже тісному спілкуванні. Ми завжди поруч зі своїми тваринами, піклуємося про них».

З ВЕСНОЮ!

Материнська свіча

БЕРЕГІНЯ. Надія Кульчицька з Тернополя виховала двох синів-офіцерів, один з яких став Героєм України

Микола ШОТ,
«Урядовий кур'єр»

Відправною точкою життя Надії Кульчицької стало село Великі Чорнокіни, що на Тернопіллі. Тут зростала в сім'ї педагогів, але не пішла стежкою батьків, а вступила до кооперативного технікуму. Так сталося, що одразу після його закінчення стала на рушник з військовослужбовцем Петром Кульчицьким.

І вже з перших хвилин сімейного життя відчула, яку важку ношу офіцерської дружини взяла на себе. Чоловіка відправили служити у Вірменію. Приїхали в надвечір'я. Петра одразу викликали на полігон. Надія три дні залишалася сама в помешканні, нікуди не виходила. Каже, добре, що хоч харчі мала, які привезла з Тернопільщини.

Тільки роззнайомилася, облаштувала побут — чоловіка перевели до тодішньої Демократичної Республіки Німеччини. В життєписі Кульчицьких з'явилось знаменитє на весь світ місто Веймар, де жили Й. Гете, Ф. Шиллер та Й.-С. Бах. Тут Петро й Надія стали батьками двох синів — Сергія та Ігоря.

Ще, як-то кажуть, сім'я добре не роздивилася те закордоння, як потяг повіз її на Далекий Схід. Падь Кочівна, Падь Піщана в Приморському краї — справ-

жня глухомань, де лише казарми та два будиночки для офіцерських родин. Воду до помешкання носили з двору, їсти варили на гасі, по який доводилося їздити за 20 кілометрів, як, зрештою, і до лазні. Тут і пізнавали свої перші життєві університети Сергій та Ігор: завжди у солдатському гурті, часто перебували на полігоні разом із батьком. Ігри в хлопчаків також були військові: то виставляли пост біля собачої будки й несли варту, то стріляли із вдаваних дерев'яних гвинтівок. Про обрання синами іншої, крім військової, спеціальності, звісно, не йшлося. «Нічого більше вони просто не бачили», — з гіркотою каже нині Надія Іванівна.

З часом Петра Івановича перевели до Уссурійська. Сергій вступив там у суворовське училище, а згодом став курсантом Далекосхідного вищого військового командного училища в Благовещенську. Ігор пішов утровою дорогою брата — закінчив ті самі навчальні заклади.

Отримавши офіцерські погони, Сергій розпочав службу командиром взводу батальйону морської піхоти Північного флоту, Ігор — у Німеччині.

Після демобілізації Петро Кульчицький із дружиною повернулися на батьківщину до Тернополя. Тут згодом отримали квартиру, де Надія Іванівна про-

живає й нині. Петро Іванович відійшов уже в засвіті.

Після здобуття Україною незалежності Сергій зробив свій вибір. Бо хоч і не народився на українській землі, не проходив тут професійного становлення, але жив Україною, краєм, де глибоко закорінений рід Кульчицьких. Хоч де батько служив, удома лунала українська мова. А закінчуючи військове училище, гадаєте, куди гайнув у пошуках коханої? Звісно, у Великі Чорнокіни. Ба більше — дружину тут також знайшов на ім'я, як у мами, — Надія.

Тож щойно Україна покликала своїх синів додому, Сергій Кульчицький одразу приїхав. 1992 року розпочав службу в Національній гвардії України, відтак у внутрішніх військах МВС. Ігор теж повернувся в Україну. Своє кохання знайшов на Харківщині, офіцерський обов'язок виконував на Дніпропетровщині. Після чергових військових навчань на полігоні його не стало. Пішов з життя лише в 30 років, залишивши маленького синочка Андрійка та дружину.

Для матері це був страшний удар. Ігоря поховали в Тернополі. Серце ж стало ще дужче тривожитися за старшого сина Сергія. Казала йому: може, ішов би вже на пенсію. «Ще трохи, мамо, почекай», — відповідав. Для нього завжди була на першому міс-

ці турбота про підлеглих. 1996 року його призначили командиром нацгвардійців у Тернополі. Переймався, щоб солдати мали і овочі та фрукти, і навіть варення. Прийшов до матері та й каже: «Дай мені, будь ласка, насіння кропу, бо роблю теплицю, хоч посяяти, щоб зелень була в раціоні військових».

Із Сергієвих рис характеру мати насамперед підкреслює чесність, турботливість, відповідальність. Цього він вимагав і від підлеглих. 2013 року на День Незалежності України Сергієві Кульчицькому присвоїли звання генерал-майора. Але, як і раніше, перебував серед особового складу, а не в кабінеті. У генеральській формі Надія Іванівна вперше і, що найстрашніше, востаннє побачила сина у вересні 2013 року, коли він приїхав на кілька днів до неї погостювати.

Пані Надія день народження відзначає в травні. 2014 року Сергій із самого ранку привітав її. Подивувалася: чого так спозаранку? Правди не сказав. Уже пізніше дізналася, що син її на Донбасі, де російський агресор спопеляє українську землю. 29 травня неподалік гори Карачун біля Слов'янська вороги збили гелікоптер, на якому перебував разом з іншими військовими й генерал-майор Сергій Кульчицький. Президент України присвоїв йому звання Героя

Свіча материнського смутку й болу Надії Кульчицької

України. Спочатку мати хотіла, щоб Сергій також спочив на цвинтарі поруч із батьком і братом. Але зважила на прохання невістки. Тепер його могила — на Личаківському кладовищі у Львові.

Примітно, що іменем генерала назвали вулиці у Львові та Івано-Франківську. Але чомусь не в Тернополі. Узагалі про те, що мати Героя України мешкає в цьому місті, мало хто знає. Як на мене, дивно, що ні місцева влада, ні військові не запросили її на зустріч з главою держави, яка відбулася в січні цього року в обласному центрі.

Нині згорьована мати чекає тепла, щоб робити свою улюблену справу — вирощувати овочі. Перець у її міській квартирі вже буває в горщиках. Ще трохи — і його та іншу розсаду посіє-посадить на дачі. Без земельної ділянки пані Надія не може. Каже, хоч у яких би гарнізонах жила, завжди шукала клаптик землі й вирощувала овочі та квіти, серед яких — улюблені чорнобривці.

«Кольорами пастельними напишу тобі вірша...»

НА КІНЧИКУ ПЕРА. У поезії чернігівської журналістки Людмили Пархоменко трохи чаклунства і багато душі

Скільки її знаю, вона комусь допомагає. Напише матеріал, заступиться за людину, та ще й чиновникові відповідної служби публікацію передасть: ось, мовляв, дивіться і вживайте заходів. І допомагає! Уже три десятки років світ любить і гостре, й ліричне слово цієї невгамовної журналістки. А нині, коли вона стала головним редактором обласної газети «Деснянська правда», люди йдуть потоком.

Узяти обласне видання на жіночі плечі в наш непростий час — мужній крок. І головний біль: як вижити? Куди рухатись? Як збільшити наклад? Пані Людмила як ніхто інший знає, що це таке — тягти величезного, навантаженого купою справ воза. А вже завжди була затребуваним фахівцем: друкувалася у кількох виданнях одразу, і для кожного писала ексклюзивні матеріали. Паралельно ростила дітей і вирощувала квіти, які обожнює... Єдине прохання до колишнього редактора «Деснянської правди», який запросив її на роботу, стосувалося... півгодинного запізнення на роботу: транспорт із села, де вона мешкає, ходить саме так.

Ось і уявіть: жити в селі, створювати затишок в оселі, рости дітей, доглядати стареньку маму і працювати в місті, маючи вигляд красивої міської пані, багато читати — і для роботи, й для душі, бути в курсі всіх новин і подій — на

це, погодьтеся, потрібен талант. А коли вона все встигала, знають її безсонні ночі. Саме на їхньому тлі слово висотується з душі, лягає на папір, і про час забувається.

Так і нині все відбувається: життя тече у звичному руслі, редактор господарює по-ночному мудро та обачно. Та залишається тією самою приязною людиною, яка здатна відгородитися на хвилю від потоку справ і перекинутися словом-другим із давніми друзями.

Імпреза на ювілей

Не знаю другої настільки жертовної людини, адже пані Людмила завжди про себе думала в останню чергу. Сім'я, її потреби і добробут рідних завжди були на першому плані. І сини — її гордість, надія та опора — це цінують. Старший Мирослав за фахом еколог, закінчив Києво-Могилянську академію і вступив до аспірантури, молодший Богдан другоккурсник, майбутній програміст, коли мами немає вдома — і на кухні поклопочеться.

Тому, мабуть, і був час видати книжку віршів «У цього неба дивні кольори». Вийшло це диво напередодні ювілею пані Людмили невеликим накладом, але достатнім для найближчих. А більшу частину одержали обласні бібліотеки, і напевне знаю, що потішили не одну залоблену в поезію душу.

І презентація книжки, і ювілей вилилися у красиве й несподіване дійство. Вітати пані Людмилу прийшло дуже багато людей до обласного молодіжного театру — такий подарунок актори на чолі з директором Геннадієм Касьяновим зробили ювілярці, яка багато років дила них перекладає п'єси.

Поетично-театральна імпреза за віршами Людмили Пархоменко та її улюбленого поета Федеріко Гарсія Лорки була в притаманному поетесі вишуканому стилі. Актори грали бездоганно. Це так прекрасно, коли замість заїжджених вітань звучать вірші!

...У її голосі бринять сльози, коли згадує Миколу, чоловіка, у парі з яким вона сяяла мов зоря. Рана ще свіжа — його не стало восени. «Мене завжди запитували: чому, мовляв, не пишеш йому присвяти? — розповідає пані Людмила. — А я кажу про те, що майже вся моя книжка — розмова з ним. Усі емоції звернені до чоловіка».

Та болісна втрата не перетворила світлих птахів її душі на круків і ворон. Життя триває, пише нові рядки. Приємно було дізнатися, що в цьому році серед лауреатів обласної премії імені Леоніда Глібова названо ім'я Людмили Пархоменко за книжку віршів «У цього неба дивні кольори» та значний внесок у пропаганду української літератури. На цьому в своїй розповіді хочу поставити крапку. Далі хай скажуть вірші пані Людмили.

ВІРШІ ЛЮДМИЛИ ПАРХОМЕНКО

***
У цього неба дивні кольори —
Смарагд цілується з акваріумом.
Латаття зір
над світом швидкоплинним
Нагадує нам обриси вітрил.
На цій планеті все не так, як там,
Де ми зустрілись, щирі й безпорадні,
Де зорі так не схожі на латаття.
Там сніг і спека, й пам'ятник літам.
На цій планеті хтось, мабуть, живе,
І снить, і мріє, і сплітає долі,
Тут ніч — як день. І щастя так доволі.
Й ніщо й ніколи вже не проміне.
На цій планеті синіх-синіх снів.
На цій планеті хтось когось зустріє.
На цій планеті, де латаття зір,
На цій планеті, де латаття снів.

***
Як бистрі ріки, пливають роки...
Настане спокій, досягнуть вишині...
За все, що сталося, і навпаки —
Прости, мій Боже,
прости, Всевишній...

***
Моя забаганка — тиша,
Ретельна гога, завергла,
Неначе така Іверла —
Стоїть собі і мовчить.
Іду спересердя вище...
Відстали жалі і хуги.
А я — заквітчанним лугом.
Ген — спомину більш квітм...
Вже вітер усвід не свище.
Хай стежка пливе нерівно,
Та все ж я отут царівна...
Й зоріє бузковий світ.

Людмила Пархоменко в клопотах і натхненні

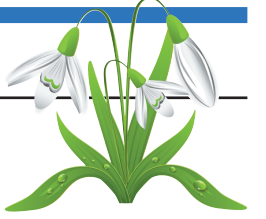
Євдокія ТЮТЮННИК,
«Урядовий кур'єр»

У душі кожної жінки живе дівчинка, яка не дає завмерти і заскніти. Іноді здається, що бачу те непосидюче рудоволосе диво, що смікає пані Людмилу зупинитися і не пропустити щось важливе. І те, що вона помічає, тішить усіх: віршами, вдалим фотографіями, виразними деталями публікацій.

Віз клопотів і натхнення

Писанина для чернігівської журналістки і поетеси Людмили Пархоменко ніколи не була просто обов'язком. Вона як ніхто вмів з найбуденнішої теми створити шедевр. Пише не мудруючи, не скокуючи до моралізаторства і не повчаючи. Набрившись вражень, поспішає зафіксувати власні емоції й міркування. Її неповторна манера розмовляти з читачем знайшла багато прихильників. Тому не дивно, що пані Людмила — єдина серед колег двічі переможець міжнародного фестивалю «Золотий передзвін Придесення» в номінації «Кращий журналіст року».

З ВЕСНОЮ!

Чого варті впорядковані гектари

ЛІДЕРСТВО. Від появи фермерства в Україні Марія Ковач відіграє в ньому помітну роль

Фермерка Марія Ковач із чотирилапими улюбленцями на власному подвір'ї

Василь БЕДЗІР,
«Урядовий кур'єр»

Марія Олексіївна Ковач не любить, коли її запитують про вік, бо не хотіла б обмежувати себе

в діловому спілкуванні. Хто з бізнесменів прагне мати справу з пенсіонеркою? Тож вважає за краще обійтися жартівливою фразою: «18+50». А вигляд має на всі сто: і діло-

вотий, і модний, і привабливий.

У неї майже без угаву дзвонить побілка, але часті телефонні вкраплення не завадять Марії Олексіївні сказати менш ніж за годину все найважливіше, про що мріє і думає.

Після навчання в Мукачівському кооперативному технікумі всі роки були заповнені роботою. В ошатному альбомі зібрано свідчення різних років: подяки, грамоти, інтерв'ю газетам. Серед цього обширу — відзнаки «Ділова жінка України», «Жінка року Берегівщини». Найсвіжіша нагорода — Почесна грамота від міністра аграрної політики та продовольства О. Павленка з нагоди 25-річчя фермерського руху.

Америка — добра школа

А ось сертифікати від Мічиганського університету в США, де пані Марія стажувалася 18 років тому. «Я виконала тестові завдання і зі 100 запитань правильно відповіла на 97. Врешті-решт до Сполучених Штатів з нашої області полетіла лише я. Відбірну групу складалася з 200 осіб з усієї України, поїхали ж 27», — згадує Марія Олексіївна.

— Що запам'яталося з тієї поїздки?

— Вразила повага, з якою в Америці ставляться до фермерів, — зауважує. — Коли ми разом із тамтешніми колегами ввійшли до зали місцевого парламенту, всі, хто був у ній, піднялися з крісел аплодуючи. У нас щось подібне можна побачити?

А ще перейняла заокеанську мудрість, що опікати-нянчитися з дітьми після 16 — робити їм ведмежу послугу. «Якщо відмежувати своїх чад від турбот, то можете бути певними: у старості не дочекаєтеся від них склянки води, — каже. — І навпаки, якщо 16-річному довіряти, то він виживе за будь-яких обставин».

Марія Ковач перевела обох доньок, щойно вони підрости, на їхній власний хліб. Вони підприємці, як, до речі, і обидва зяті. Тепер у сім'ї приватних підприємців аж п'ятеро.

Сім'я — це коли збираються за спільним столом. Бо ж Марія Олексіївна живе окремо від дітей. Після смерті чоловіка не забажала змінювати стиль життя.

...Альбом рясніє відзнаками-нагородами різних років. Із першого з'їзду Асоціації фермерів і приватних землевласників України, на якому Марія Олексіївна була секретарем, вона була присут-

ньою на кожному! І щоразу виходила на трибуну, наголошуючи на надскладних умовах, у яких живе українське фермерство. Про ці складнощі схильна говорити й зараз, адже податкове навантаження зростає, а допомоги від держави — майже ніякої. У цьому сенсі в.о. голови Асоціації та приватних землевласників Берегівського району пані Ковач ставить нашим урядовцям за приклад Польщу: там на кожен гектар обробленої ріллі фермер одержує 200 євро держпідтримки.

«Маючи за спиною лише технікум, пропрацювала 13 років головним бухгалтером у сільгосптехніці, пізніше перейшла на таку саму посаду в колгосп села Іванівка (нині Яноші). Мені дорікали, мовляв: де диплом вищу? Ці докори сприйняла як виклик, довела самій собі — можу й це. Вступила до університету, всі роки була староостою групи».

Щоб не бути білою вороною

Щоб не бути білою вороною серед чужомовних людей, Марія Ковач першого ж року після технікуму вивчила угорську мову. Тепер, коли потрібно, виступає цією мовою і з трибуни, і спілкується в товаристві.

Після смерті чоловіка її фермерські амбіції трохи менші, ніж раніше. Тоді обробляли півтисячі гектарів орендованих і власних земель. Тепер ця кількість скоротилася вдвітьє, і щоб давати їм лад, пані Марія співпрацює з колегами. Однак таких упорядкованих масивів, як у неї, на Берегівщині слід пошукати.

Вона за те, щоб позитивні приклади колективного господарювання, відомі з минулих часів, брати на озброєння нині. Каже: «У кооперації, в об'єднаннях фермерам легше працювати, долати труднощі з агротехнікою, хіміобробітками тощо».

З особистою охороною

Крім усього, пані Ковач — співзасновник футбольного клубу «Віжибу», який роками успішно виступає у першості Берегівщини. «Сама хоч і не спортсменка, тішуся, що хлопці району не байдикують, грають в улюблену гру», — каже.

Дуже любить своїх чотирилапих друзів, бо найкращий друг — це пес. Троє з них — кавказькі вівчарки, четверта — пікінес. Тепер за особисту охорону вона спокійна. Пестить їх, називає найніжнішими словами. І вони теж — частина її життя.

Як же без неї, Ольги Галушко

МУЖНІСТЬ. Постраждавши під час Революції гідності, волонтерка з Черкащини не пасує перед новими випробуваннями

Роман КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

Колі дивисься на Ольгу просто так, намагаючись не згадувати тієї трагічної події, яка поділила її життя на «до» і «після», бачиш гарну заклопотану щоденними справами дівчину з вогниками в очах і жаждою до життя. Усе їй треба, до всього діло. І всюди треба встигнути. Бо як же там без неї?

Ольга Галушко — відома в області волонтерка, екскурсовод філіалу «Холодний Яр» Національного історико-культурного заповідника «Чигирин», керівник громадського інституту розвитку краю «ГІРКА». У Холодному Яру вона активно прокладала екологічні стежки та боронила від браконьєрів рідкісні підсніжники. Згодом довелося разом із товаришами боронити й свободу.

Маючи вже певний досвід активної громадської роботи, щотижня відвідуючи Майдан у Києві, вона

тоді ще не уявляла всієї серйозності ситуації. Однак ситуація загострювалася. Після побиття студентів на Майдані Незалежності в Києві Ольга почала бувати у столиці щотижня. Приїжджала зазвичай на вихідні й лишалася на кілька днів. У Черкасах у ті дні атмосфера також помітно згущувалася. Від першого мітингу, на якому було менш як сотня учасників, центральна площа змінювалася на очах: сюди сходилися та з'їжджалися люди з усієї округи. Ользі дуже хотілося до Києва, де в ті дні вже лунали постріли, але напередодні вирішила все-таки піти на мітинг у Черкасах.

Миготінням прожекторів, криками через мегафони, струменями води з брендспойтів, вигуками учасників мітингу й хамуватих міліціонерів та інших захисників цитаделі з назвою «ОДА» раптом завертілася нічна карусель. Натовп затія її ближче до входу. І раптом... Щось блиснуло пе-

ред очима, темною пеленою впало на голову.

Опритомніла вже в реанімаційному відділенні третьої міської лікарні, куди дівчину відвезли одразу після того, як зазнала тяжкої черепно-мозкової травми. Під час штурму приміщення облдержадміністрації хтось із «захисників» скинув їй на голову з 15-метрової висоти тяжкий квітковий вазон. Медики оцінили стан Ольги як критичний. Їй зробили дві операції, розповідала потім мама Наталя Миколаївна. Спочатку витягли з головного мозку осколок кістки, а потім через три дні видалили дві гематоми.

Тиждень Оля була непритомна, прогнозів ніхто з лікарів давати не наважувався. На велику мамину радість нарешті опритомніла. Впізнала її, взяла за руку. Оля швидко згадала й підсніжник латиною: *Galanthus nivalis*, мовила, й сльоза скотилася на подушку з ока, яке тоді ледь розплющувалося.

Легко уявити розпач мами, яка виховувала без чоловіка одну-єдину доньку. Сама працювала продавчицею в сільському магазинчику, зарплата, зрозуміло, копійчана. Перший етап лікування оплатила облдержадміністрація. Все інше — друзі, колеги. Півроку довелося перебути в лікарнях, переборювати ускладнення, пов'язані з ушкодженням головного мозку. Лікарі визначили дівчині другу групу інвалідності.

Як тепер із цим жити? Як працювати? Знаючи її характер, широку ерудованість, компетентність, люди, зокрема екологічний актив, як і раніше, тягнуться до неї. Однак травма дається взнаки, не дає увійти у звичний ритм. А тут ще потрібна в періодичному лікуванні. Однак поступово дівчина, зіптивши зуби, стає тією самою активною принциповою Ольгою.

А нещодавно дізналася, що завдяки змінам у законодавстві постражда-

Радість у її очах — як промінчик сонця і перший підсніжник

лих під час Революції гідності тепер прирівнюють до інвалідів війни.

— Це зовсім інші гарантії соціального захисту. Адже нещодавно виявилось, що в мене ще й додаткове захворювання, фактично як результат травми. Справді, дуже дороге коштує лікування — і це щодня. І все життя, — розповідає дівчина.

Після письмових звернень Ольги Галушко при черкаському департаменті охорони здоров'я зібрили спеціальну міжвідомчу комісію. Почалася паперова тяганина, пов'язана з надсиланням документів, підтвердженням, погодженнями

та підписами різних чиновників. Виявилось, що Ольга Галушко — перша, хто протоптує стежку в цьому бюрократичному болоті. І все-таки вона має твердий намір пройти її до кінця.

— Не хотіла б, щоб постраждали під час Революції гідності, а також учасники АТО проходили це пекло. Хай я буду першою... Після мене вже буде легше, — вважає вона.

І справді, це в її характері — не пасувати перед труднощами, довести справу до логічного закінчення. А оскільки це стосується не тільки особистої її — обов'язково досягнення свого.

З ВЕСНОЮ!

Тут позбуваються кухонного світогляду

ІДЕЯ. Харківський музей жіночої й гендерної історії — перший і єдиний у Східній Європі

Володимир ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

У Харківському музеї жіночої й гендерної історії під час екскурсій не лише читають лекції, проводять дискусії, а й моделюють життєві ситуації. Скажімо, тих, хто вперше завітав до музею, дивує жіноче взуття 40—45 розмірів. У цих туфлях на «шпильці» чи високих підборах чоловікам пропонують провести всю дводенну екскурсію, після чого в них змінюється світобачення. Для багатьох стає одкровенням, що даруючи хлопчикам іграшкові машинки, зброю, розповідаючи казки про багатирів, а дівчаткам — ляльки, візки тощо, в перших ми закладаємо стереотип вільного від сімейних уз героєв-поборників, а в дівчаток формуємо кухонний світогляд.

«І ось хлопчисько, якому читали про подвиги, став чоловіком. Він спрямований на зовнішню, готовий до подвигів і завоювань, до пригод і свободи. А тут дівчинка з казкою про Попелюшку чекає від нього уваги безмежної, постійної турботи щодо себе і дітей. Такі два паралельні всесвіти. І добре, якщо хтось із них відвідав музей жіночої й гендерної історії. А якщо ні? А якщо це так і проживається в постійному очікуванні, нерозумінні і претензіях, ілюзіях?» — пише про свої враження від музею відома блогерка Наталя Чермошенцева.

Gendermuseum, до речі, завдяки віртуальній версії (www.gendermuseum.com) мо-

жуть відвідати не тільки харків'яни.

— Наш музей — це відчинені двері у невідомий простір, де кожна людина має обличчя: чоловіче і жіноче. Це вже не просто особа без статі, — каже засновниця гендерного музею Тетяна Ісаєва. — Жіночі музеї, яких у світі понад 50, активно просувають у суспільстві ідеї гендерної рівності. На відміну від інших жіночих музеїв, наша експозиція вивітлює широкий спектр гендерних проблем, серед яких і гендерні проблеми чоловіків, сексизм, насильство в сім'ї. Музей ставить собі завдання унаочнити причини цих проблем. Тут зібрано велику колекцію дитячих малюнків, іграшок, підручників, зразків реклами, що демонструють, як репродукуються в суспільстві гендерні стереотипи.

А сама ідея його створення, розповідає пані Тетяна, виникла спонтанно, коли вона була на стажуванні у Швеції й звідти привезла фотографії, артефакти, що демонстрували шлях шведського суспільства до гендерної рівності. Але це був лише перший поштовх. Та після поїздки до Варшави і відвідин музею Варшавського повстання, де її вразили інтерактивні експозиції, Тетяна остаточно утвердилася у своїх задумах: «Ось таким і має бути гендерний музей — живим, інтерактивним, в якому людина почувається учасником подій, а ще відчуває на собі, як відбувається у суспільстві процес гендерного конструювання — виховання жі-

нок із дівчаток, чоловіків із хлопчиків».

Першими цю ідею підтримали журналістка Світлана Сененко, експерти Олена Сулова та Лариса Кобелянська, директор Українського жіночого фонду Олеся Бондар. Потім долучилися фонди для жінок, численні національні та міжнародні громадські організації такого спрямування. Деякі досі надають українцям підтримку.

Головна проблема музею — приміщення. Від початку його експозиції були пересувними. Їх виставляли в міському центрі зайнятості, вишах, обласному центрі молоді, художніх галереях, школах, навіть на вулиці.

— Три роки тому експозиції Gendermuseum розташовано у стаціонарному приміщенні, до ремонту якого долучилася гендерна спільнота країни. Це дало змогу дати новий поштовх діяльності музею. Було створено експозиції «Дещо про гендер», «Жінки підтримують жінок», «Сексизм — практика дискримінації», «Жінки в армії, полі-

У дитячій кімнаті Центру гендерної культури

Один з експонатів музею

тиці та бізнесі», «Жінки та наука», «Жінка та війна», у яких виставлено понад 1500 експонатів, — розповідає Тетяна Ісаєва.

Gendermuseum ніколи не був бізнесовим проектом, а його фундатори не ставили за мету заробляти гроші, натомість самостійно сплачували за комунальні послуги. Та через стрімке зростання цін музей опинився на межі закриття. На допомогу йому прийшли партнери, волонтери з європейських кра-

їн, а іспанська дослідниця Марія Санчес Гарсія, дізнавшись про ситуацію, ініціювала кампанію на його підтримку, до якої торік приєдналися іспанські феміністки та феміністи, творча спільнота.

Торік музей прийняв майже 700 відвідувачів з України та іноземних гостей, взяв участь у багатьох інформаційно-просвітницьких заходах. Нині по кілька разів на тиждень «музей на колесах» буває в навчальних закладах області, готує нові виставки, експозиції. Цього року на базі музею запрацював проект «Центр гендерної культури як інноваційний центр інтерактивної гендерної освіти», реалізацію якого підтримує European Endowment for Democracy.

Краса врятує економіку?

ТЕНДЕНЦІЇ. Саме у кризу природні жіночі якості й витримка можуть бути високорезультативними

Вікторія КОВАЛЬОВА,
«Урядовий кур'єр»

Україні до 18% членів наглядових рад банків становлять жінки. Так було 2015 року. Як зазначають фахівці, це відповідає рівню таких країн ЄС, як Австрія, Болгарія, Польща, Іспанія. Про це йдеться в дослідженні «Система корпоративного управління в банках України: минуле, теперішнє, майбутнє» партнера Investor Relations Agency Оксани Параскеви.

Квотні вимоги

Виявляється, що в Україні значних загальнонаціональних досліджень на тему гендерного балансу у вітчизняних акціонерних товариствах поки що не проводили. Тому перша спроба розібратися в цьому — дослідження Investor Relations Agency. У ньому зазначено, що в Україні зроблено перший крок у дотриманні гендерного балансу у сфері виборчого законодавства — введено квоту 30% жінок для політичних партій.

Як уточнили «УК» у прес-службі Центральної виборчої комісії, в органах місцевого самоврядування за результатами виборів 2015 року налічується

49,66% жінок, тоді як у виборах 2010 року цей показник становив 46,95%. Тож процес пішов... А згодом й у вітчизняних наглядових радах жіноцтва побільшає.

Показові певні позитивні зрушення щодо «жіночого питання» і на батьківщині німецького стійкого виразу про три К, тобто де повинно бути місце жінки: «діти, кухня, церква» («кіндер, кюхе, кірхе»). Тож коригують основні уявлення про соціальну роль жінки і в німецькій консервативній системі цінностей. Торік там було ухвалено закон щодо 30-відсоткової частки жінок у радах директорів компаній. Він стосується майже 100 провідних підприємств. Ще 3,5 тисячі компаній повинні прописати як одну зі своїх цілей підвищення числа жінок на керівних позиціях. Відповідно до дослідження німецького Інституту економічних досліджень, жінки становлять усього 18,6% серед членів ради директорів у 100 найбільших компаніях ФРН.

У європейських країнах питання гендерного балансу регулюється не тільки на рівні корпоративних документів компаній, а й на державному. Чимало країн встановлює спеціальні квоти щодо кількості жінок у

керівництві, деякі — санкції за їхнє недотримання. У ЄС ще 2013 року було ухвалено на законодавчому рівні вимогу щодо досягнення акціонерними компаніями, які перебувають у лістингу на фондових біржах до 2020 року, принаймні 40% членів рад директорів для жінок.

Згідно з директивою, держави-члени ЄС можуть вільно обирати на власний розсуд відповідні санкції, але за умови, що вони будуть ефективними. Мета цього документа полягала у тому, щоб залучити висококваліфікованих жінок до прийняття управлінських рішень задля підвищення рівня конкурентоспроможності компаній. На квітень минулого року жінки становлять тільки 21,2% членів рад директорів публічних компаній, зареєстрованих у ЄС. Тільки в 8 країнах ЄС (Франція, Латвія, Фінляндія, Швеція, Велика Британія, Данія, Італія та Німеччина) чверть учасників рад директорів становлять жінки.

На момент проведення дослідження Investor Relations Agency в 20 з 28 країн ЄС не введено квот представництва жінок на керівні позиції. Але до 2020 року кожна країна повинна буде змінити своє національне регулювання. Відпо-

відно вісім країн уже встановили спеціальні гендерні квоти щодо складу рад директорів. Наприклад, Австрія планує досягти 35% жінок у складі рад директорів до 2018 року, але тільки в акціонерних компаніях з державною власністю, Бельгія — 33% посад виконавчих і не виконавчих директорів у державних акціонерних компаніях і лістингових компаніях до 2017-го. Франція також до цього року достроково планує досягти аж 40%.

Антикризовий інструмент

Відповідно до дослідження ЕУ від 2013 року (Business Linkage Research), тільки у 23% компаній в Україні дотримуються різноманітні серед працівників, зокрема гендерного балансу. Щоб ця тема стала близькою суспільству, необхідна державна підтримка, а також добра воля бізнесу. Компаніям потрібно починати із себе — працювати з головними виконавчими директорами і керівниками всіх рівнів, змінюючи їхнє мислення.

Дослідження свідчать, що всередині компанії за умови наявності програм з розвитку гендерної рів-

ності відбуваються різноманітні зміни: з'являється на 70% більше можливостей зростання на нових ринках; на 57% поліпшується командна взаємодія; на 45% зростає частка ринку, яку займає компанія; на 10% зростають доходи і на 6% — прибуток порівняно з компаніями, які не мають таких програм.

Згідно з дослідженнями ЕУ, 70—80% усіх споживчих витрат перебувають у руках жінок. У найближче десятиліття, за висновком дослідників, вплив жінок на світову економіку буде таким самим, як вплив на неї Індії чи Китаю (майже 50% населення Землі — жінки).

Серед найважливіших членів наглядових рад (рад директорів) саме ті, які притаманні жінкам: лідерство, готовність витрачати час на саморозвиток, навчання співробітників і генерація ідей, які допоможуть працювати ефективніше. Жінки від природи запрограмовані на пошук компромісів та критичне мислення, їм неважко фокусувати увагу на кількох важливих проєктах водночас.

На жаль, нині в Україні тема гендерного балансу також у кризі. Крім того, самі жінки по-різному

«Саме під час кризи необхідно якомога більшу кількість жінок залучати до участі в ухваленні рішень і на рівні компаній, і на загальнодержавному рівні».

Оксана ПАРАСКЕВА,
партнер Investor Relations Agency

висловлюються щодо застосування такого інструменту, як квоти. Тому впродовж найближчих років в Investor Relations Agency не очікують істотних змін у цьому питанні. «На мій погляд, таке становище неправильне. Саме під час кризи необхідно якомога більшу кількість жінок залучати до участі в ухваленні рішень і на рівні компаній, і на загальнодержавному рівні. Чому? Тому що саме у кризу природні жіночі якості та витримка можуть бути високорезультативними і стати одним з дуже дієвих антикризових інструментів», — вважає Оксана Параскева. Тож присутність жінок надихає не лише художників, поетів та письменників. Тепер маємо надію, що краса врятує і світ бізнесу.

З ВЕСНОЮ!

Нещодавно шанувальники живопису й графіки мали змогу відвідати незвичайну виставку в Київському будинку художника. Адже не так багато в світі династій митців гідного рівня таланту і фаху, на яких природа й гадки не мала перепочити.

А очолює її Євдокія Болдирева, яка сто років тому народилася в Кривому Розі. Коли дніми донька Наталія вранці привітала маму, ювілярка сприйняла це досить іронічно: «Мені сто років? Я себе вітаю. Чого ще більше?» Мати і донька схожі за натурою, обидві іронічні інтроверти. У творчості їм властиво бачити в простих речах, скажемо так, обриси філософських узагальнень, що й робить художника митцем.

Звісно, на виставці в центрі уваги опинилися живопис і графіка пані Євдокії — заслуженого художника України. 1946 року вона закінчила в Києві художній інститут, тоді ж вступила до Спілки художників і тепер є найповажнішим її членом. До речі, на виставці експонували її роботи 2016 року!

Твори мисткині відображають широке коло її мистецьких зацікавлень, позначених майстерним колоритом. За останні десятиліття до картин додався флер історії в кількох вимірах. В її пейзажах, жанрових сценах, портретах і ознаки часу, і відчуття Батьківщини, і дух родини. «Велика сім'я», «Хлоп-

Портрет Євдокії Болдиревої. Автор — її онука Олена Толкачова

ці з нашого двору», «Вдови». В її портретах оповідність здебільшого виявляється в зображенні рук та фігури. Особливо цікавий у цьому аспекті «Автопортрет». На виставці представили й три портрети, які написав у 1935—1937 роках її викладач — видатний художник Федір Кричевський.

Привертав увагу й портрет художниці, автором якого є онука Олена Толкачова. На ньому столітня бабуся у вінку, ніби з нимбом із квіток. Олена навчала-

ся в Києві та Москві. Ствердила-ся в графіці, але активно працює і в кольорі.

Чоловік Володимир Болдирев (1911—1993) фахову освіту отримав у Запоріжжі, Харкові, Києві, де й познайомився з майбутньою дружиною. Живописець, графік. Проїшов війну. Сорочок років викладав у Київському художньому інституті на кафедрі малюнку, професор. Навчав майбутніх видатних майстрів, зокрема Г. Якутовича. Автор наукових праць. Цікаві його імпресіоністичні пейзажі та міські краєвиди, пронизані настроєм ліричного урбанізму.

Наталія Болдирева народилася в Києві у 1946-му. Підтримала сімейну традицію. Працює в галузі станкової графіки. На виставці здебільшого представила пейзажі. Ілля Толкачов (1944—2007) монументаліст, навчався в Тетяни Яблонської. Працював як станковий живописець і графік. Значущими стали його виставки у Варшаві та Берліні, загалом їх понад 70. Йому бу-

ли властивий певний символізм і пластичний схематизм. Художник експериментував з насиченістю фарб, виявляючи психологізм колориту. У роботах він майстерно передав стилістику часу великого міста. Особливо привабливе монохромна графіка кінця 1960-х років. Молодість на ній настільки пластична, що озвучується стилістичним твістом. На відкритті виставки прийшло, попри погану погоду, багато шанувальників з квітами, студентів художньої академії різних поколінь. Вони зазначили, що така фахова творча династія Болдиревих-Толкачових — рідкість у сучасній культурі. Цікаво було простежувати на виставці таку тенденцію: що молодший представник династії, то світліший колорит, оптимістичніші барви. Головне, що об'єднує їх, як зазначали промовці, — любов: до свого покликання, до навколишнього світу. Картини в скромних рамах — це не тільки якісний живопис, а й сама історія країни і родини, плин часу і парадигми творчості.

Роботи трьох поколінь Болдиревих-Толкачових зберігають в обласних музеях України і провідних зібраннях Києва, в європейських та американських колекціонерів.

Президент академії мистецтв Андрій Чебикин вручив доньці Євдокії Болдиревої Наталії нагороду матері — відзнаку академії «За вагомий внесок у розвиток мистецької освіти і науки».

Митці прагнуть миру і любові

Фото з сайту pm-journal.com

Альона ВОРОЖБИТ, дизайнер:

1. Восьме Березня як свято дещо відійшло в минуле, воно передувало Українському тижню моди, і в нас у цей час вистачає клопоту. Але хочеться свята і квітів. Ми відзначаємо 8 Березня як прихід весни і не сприймаємо його як революційне свято.

2. Я згадала про княгиню Ольгу — жінку, яка змогла об'єднати і захистити країну. За легендою, вона була красивою та елегантною і в державних справах. Якщо говорити про наших сучасниць, мене вразив волонтерський рух, який переважно ліг на жіночі плечі. Волонтерки допомагають країні вже два роки, а до того пройшли Майдан. Вони веселі, жіночні, встигають доглядати за собою. Я особисто знаю таких дівчат і захоплююся ними.

3. Бажаю Україні і світу миру та любові й хочу, щоб жінки були добрими, мали гарний та елегантний вигляд і працювали на зміни в країні. Бажаю Україні подолати корупцію, і не тільки в особі корупціонерів, а й зламати корупцію у своїх головах.

Фото з архіву редакції

Оксана ЧЕПЕЛИК, мультимедійний художник:

1. Намагання 8 Березня переозначити як свято весни і краси, розквіту природи і зародження нового життя (яке люди відзначали навесні з най-

Фото з сайту gleaved.info

давніших часів) — це спроба прив'язати його до язичницьких ритуалів. Слов'яни дуже поважали жінок, тому щонайменше два дні щотижня (а не раз на рік!) були жіночими. У своєму повнометражному фільмі «У затишку білих акацій» теж пов'язала жінку з природними циклами і землею. Фільм взяв участь у рейтинговому онлайн-голосуванні «Знято в Україні», де змагалися найкращі стрічки України 2011—2015 років, яке завершилося 22 лютого, і посів друге місце в номінації «Документальний фільм» серед 112 кіно-і теле-документальних творів.

ФАГОТ (Олег Михайлюта), лідер гурту «Танок на Майдані Конго» (ТНМК):

гендерної рівності тільки посилювала експлуатацію жінок: на них відтепер покладали подвійну функцію — роботу і материнство. Зведення 8 Березня до свята весни і краси — це втрата шансу привернути увагу до нагальних проблем. Мені імпонує відновлення справедливості хоча б цього дня.

2. Леся Українка, яку з легкої руки Івана Франка називали «одиноким мужчиною» в українській культурі за силу духу та інтелектуальний рівень її творів, так само і Ліна Костенко, Лариса Шепітько, Кіра Муратова — визнані режисерки, і Надія Савченко, яка нині стала символом пограбованої, розстріляної кремлем України, і наші волонтерки. Тобто це жінки, наділені, як вважають, чоловічими якостями (які узурпували

чоловіки), хоч насправді вони апріорі притаманні й жінкам.

3. Країні і світу зичу миру, добра і щастя. Світу бажаю промітої оптики, розуміння співучасті й відповідальності. Торік як посол доброї волі я демонструвала свої мистецькі проекти «Колайдер», «Жінка і війна» у США, Швеції, Франції, Естонії, Бразилії, Італії, Латвії, Греції, Чорногорії і, звичайно ж, в Україні. Я намагаюся довести нашій владі очевидну ідею, що сучасне мистецтво позиціонує Україну як модерну націю, і це мало б віднайти відповідність у культурній політиці країни. Тому світу бажаю ширше розкрити очі й вийти із зони комфорту з надією, що геополітичні конфлікти щезнуть. Як жінка світові бажаю людяності й солідарності, а Україні миру і модерного розвитку.

відкрила 1942 року «стрибачою частоти».

УК Чого ви як чоловік бажаете жінкам країни та світу?

— Я бажаю жінкам любити чоловіків. Якщо в них це виходить яскраво, то чоловіки відповідають взаємністю.

Фото з сайту top-antropos.com

Злата ОГНЕСВИЧ, співачка:

1. Вважаю, що жінок потрібно цінувати не лише раз на рік, а щодня. Звичайно, це приємно, коли чоловіки приділяють увагу цього дня, але це приємніше, коли немає чітких відмінностей у поведінці 8, 7 чи 9 березня.

2. Жінки, які в змозі змінити світ на краще, і є взірцем. Головне для мене — не стати людиною, не факт того, відомо вона чи ні, увійшла вона в історію чи її давно забули, а її спроможність бути гідним прикладом. У кожній українській жінці є те, що можна наслідувати, важливо вчасно це розглядіти, культивувати і не шукати собі ідолів.

3. Бажаю миру! Це поперше. По-друге, я мрію про порозуміння всіх народів, усіх людей, незалежно від їхньої релігії, кольору шкіри, світосприйняття та інших відмінностей, саме про це я намагаюся сказати у своєму останньому кліпі «Мереживо», коли героїв відео обсипали різнокольоровими фарбами. Усі можуть бути різними, різнокольоровими, та всі ми маємо бути толерантними, і головне — Людьми з великої літери.

З ВЕСНОЮ!

ФОТОФАКТ

ВОНА НЕ ТЕРПИТЬ ЛУКАВСТВА. Варто лише злегка зачепити мімозу і вона затремить та вмить згорне своє листя, наче її обпекло морозом. За повір'ям, так само ця вибаглива рослина відчуває наближення нещирої людини.

Завезена з Австралії майже двісті років тому мімоза підкорила Європу: рівнини Чорногорії, пагорби Франції, італійські міста... Наївна гілочка з жовтими гудзиками-сонечками полюбилася багатьом. Диво-посланиця весни першою радує втомлених від зимової сірості людей. Аби віддячити сріблястій акації, а саме так назву має цей незвичний кущ, взялися влаштовувати фестивалі на її честь. Першими як і годиться шарм мімози оцінили французи. Приміром у курортному Мандельйо-ла-Напуль ще з 1931 року свято мімози забарвлює Лазуровий берег яскравими променями.

Після відкриття свята в будинку «Нотр-Дам де Мімоза» її обрання королеви мімоз вулиці центру міста і Мандельйо-ла-

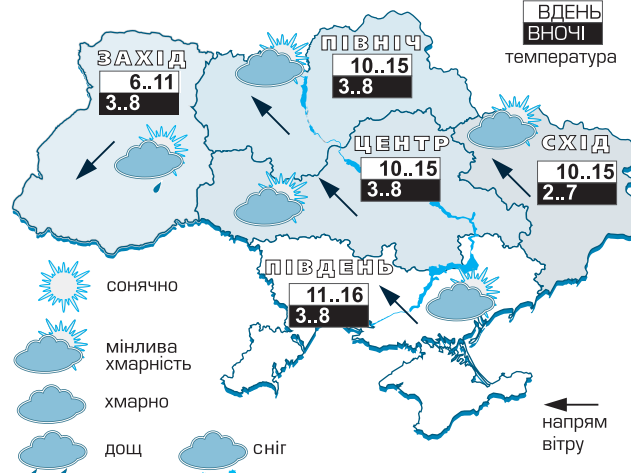
Напуль поступаються місцем парадом квіткових платформ. Вечори оживають від вуличної ходи артистів, казкових вистав і неймовірних перформансів.

З величезною повагою ставляться до чарівної квіт-

ки й на Адріатичному узбережжі Чорногорії. Фестиваль «Мімоза» у курортному Герцег-Нови триває кілька тижнів, за які всі охочі встигають відвідати музичні концерти, вечори, присвячені театру та

літературі, спортивні змагання, заходи на рибальську тематику, різні художні експозиції і, звісно, бали-маскаради. А практичні місцеві тим часом пошавляють туристичний сезон.

ПОГОДА НА ЗАВТРА

ТЕМПЕРАТУРА ПО ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ НА 9 БЕРЕЗНЯ

Область	Ніч	День	Область	Ніч	День
Київська	+3 +8	+10 +15	Черкаська	+2 +7	+10 +15
Житомирська	+3 +8	+10 +15	Кіровоградська	+3 +8	+11 +16
Чернігівська	+2 +7	+10 +15	Полтавська	+2 +7	+10 +15
Сумська	+2 +7	+10 +15	Дніпропетровська	+3 +8	+11 +16
Закарпатська	+3 +8	+8 +13	Одеська	+3 +8	+11 +16
Рівненська	+3 +8	+6 +11	Миколаївська	+3 +8	+11 +16
Львівська	+2 +7	+5 +10	Херсонська	+3 +8	+11 +16
Івано-Франківська	+2 +7	+5 +10	Запорізька	+3 +8	+11 +16
Волинська	+2 +7	+5 +10	Харківська	+2 +7	+10 +15
Хмельницька	+3 +8	+8 +13	Донецька	+3 +8	+10 +15
Чернівецька	+3 +8	+8 +13	Луганська	+2 +7	+10 +15
Тернопільська	+3 +8	+6 +11	Крим	+3 +8	+13 +18
Вінницька	+3 +8	+11 +16	Київ	+4 +6	+12 +14

Укргідрометцентр

Бути — то королевою, ходити — то ферзем

Оксана ГОЛОВКО,
«Урядовий кур'єр»

ІНТЕЛЕКТ ПОНАД УСЕ.

Насправді грати в шахи вмить кожна з нас. Адже жінка завжди прораховує на кілька ходів вперед усі життєві ситуації. А перша українка — чемпіонка світу з інтелектуальної гри Людмила Руденко, яка народилася в Лубнах на Полтавщині, навіть за освітою була економістом-плановиком.

Утім, побутує думка, що жінки-шахістки грають гірше за чоловіків. Це підтверджують і офіційні рейтинги ФІДЕ. Брати участь у чоловічих турнірах жінкам не заборонено, і багато хто користується такою можливістю, та скласти серйозну конкуренцію спроможні не всі. Приміром, перша чемпіонка світу з шахів Віра Менчик значно перевершувала конкуренток і частенько грала в чоловічих турнірах. На її рахунок перемоги над ві-

домими майстрами того часу Максом Ейве, Фредеріком Ейтсом, сером Джорджем Томасом, якого, до речі, вчила гри його мати — переможниця першого в історії жіночого шахового турніру. Однак Віра Менчик хоч і ніколи не посідала останніх місць у таких турнірах, на жаль, жодного з них не виграла.

Експерти, які досліджують жіночу тему в шахах, дуже люблять наводити дані психологів з Единбурзького університету, які оцінили інтелектуальний рівень двох із половиною тисяч чоловіків і жінок за допомогою різних тестів з мови, математики та інформатики. У дослідженні для чистоти експерименту брали участь лише брати і сестри: так намагалися унеможливити вплив виховання та освіти. За результатами тестів максимальну і мінімальну кількість балів набрали чоловіки, жіночі результати були близькі до середніх.

Ще одне дослідження проводили науковці Оксфордського університету: для 113 тисяч чоловіків і 7 тисяч жінок-шахісток за даними Німецького шахового союзу статистично було прораховано теоретичні рейтинги (проаналізовано результати понад трьох тисяч турнірів). Виявлені відмінності статистично пояснюють співвідношенням чоловіків і жінок-шахісток (16:1 в цьому дослідженні). Однак стверджують, що за пропорції 1:1 таких великих відмінностей не буде.

На нашу думку, якщо б дослідження проводили у Львові, результати могли бути ще більш обнадійливими для тих, кого намагаються звинуватити у перевазі емоцій над раціоналізмом. Адже львівська шахова школа визнана у всьому світі. Й відомих гросмейстерів-жінок тут не бракує. Одна з них двадцятирічна стрийнка Марія Музи-

чук торік несподівано для багатьох здобула титул чемпіонки світу з шахів. А нині захищає своє звання у матчі з російською лідером світового жіночого рейтингу, яка вже тричі здобувала світову корону, китайкою Хоу Іфань. Саме їй поступилася званням три роки тому ще одна українка Ганна Ушеніна.

Специфіка розіграшу жіночого титулу полягає в тому, що ФІДЕ чергує турніри за нокаут-системою, з матчами в яких чинна чемпіонка зустрічається з переможницею Гран-прі ФІДЕ.

За регламентом матчу, Марія Музичук та Хоу Іфань з 2 до 18 березня зіграють десять партій із класичним контролем часу. Якщо вони не виявлять переможця, шахістки з'ясують стосунки на тайбрейку. Попри те що Марія Музичук грає вдома, безперечною фавориткою зустрічі вважають її суперницю. На перемогу Хоу Іфань букмекери пропонують коефіцієнт 1,2, а на виграв українку — 9.

Можливо, є частина правди у словах відомого чемпіона світу Боббі Фішера, який хизувався, що немає такої жінки, в якої б він не виграв би, навіть давши коня вперед. Та зауважмо, що порівняно з чоловіками жінки всерйоз зайнялися шахами порівняно недавно. Наша сучасниця Юдіт Полгар, стиль гри якої важко назвати жіночим, переконливо довела: жінка може грати так само сильно, як чоловік. Нині це доводять у львівському матчі наша Марія Музичук та її суперниця Хоу Іфань. Жіночі шахи набувають популярності, і хтозна, може, незабаром одна з них побореться за чоловічу шахову корону, а ми побачимо жінку — чемпіонку світу?

Чого не хоче жінка...

Ганна РОМАШКО
для «Урядового кур'єра»

ДЕНЬ СОЛІДАРНОСТІ. Найбільше в світі жінки всіх рас, віросповідань і національностей не люблять, коли їх обманюють. З будь-якого приводу. Особливо коли брешуть, що кохають. Як влучно зауважила одна американська журналістка, яка кілька років жила у Франції, ворожачи на ромашці, справжня французька примовляє: «Кохає трішки, дуже, пристрасно, шалено, до смерті, не кохає зовсім». І оте «зовсім» — то вже вирок, який оскарженню не підлягає.

Жінки не люблять також занадто передбачуваних, зарозумілих, невихованих, скнар і сперечальників, які вважають, що завжди й у всьому праві. А ще пані, яка себе поважає, не буде в захваті, якщо її вітатимуть раз на рік, सदримуючись традиції ідеологічного збочення, на яке Міжнародний день боротьби за права жінок перетворився на одній шостій частині світу.

У більшості європейських країн, звісно, знають про Клару Цеткін та визвольні рухи минулих років, навіть 8 Березня там також називають жіночим днем, однак бучно не святкують. Цього дня ніхто не відпочиває, усі працюють за розкладом. Набагато більше поваги в європейців до Дня матері, який відзначають у травні.

Цікаво, що жіночий день існував ще в Стародавньому Римі. Особливо шанували його матрони — вільно народжені жінки, які перебували у шлюбі. Цього дня вони отримували подарунки від своїх чоловіків. Дарунки одержували й рабині від своїх господарів, а господиня дозволяла невілльницям перепочити. А дякували за це богині Весті — берегині домашнього вогнища.

До речі, сучасні італійки цього дня не чекають нічого особливого від чоловіків, а спокійно залишають їх удома, аби насолодитися виключно дівочим товариством. Суто жіночим колективом вони йдуть до ресторану, на дискотеку або й на чоловічий стриптиз — вхід до розважальних закладів для них 8 березня безкоштовний.

Сучасні жінки не хочуть стверджуватися за чийсь рахунок. Вони усвідомлюють, що інші бачитимуть рівноцінну й рівноправну особистість, поважатимуть нашу людську гідність і наші права, лише коли ми самі сприйматимемо себе особистостями, поважатимемо й цінуватимемо.

А щодо особливостей 8 березня, то, якщо їх досі не було, напевне, треба було б вигадати. Щоб з'ясувати, чого насправді не люблять і не хоче жінка.

Наступний номер «УК» вийде 10 березня 2016 року

У Львові триває поєдинок за звання чемпіонки світу з шахів